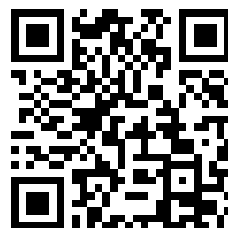
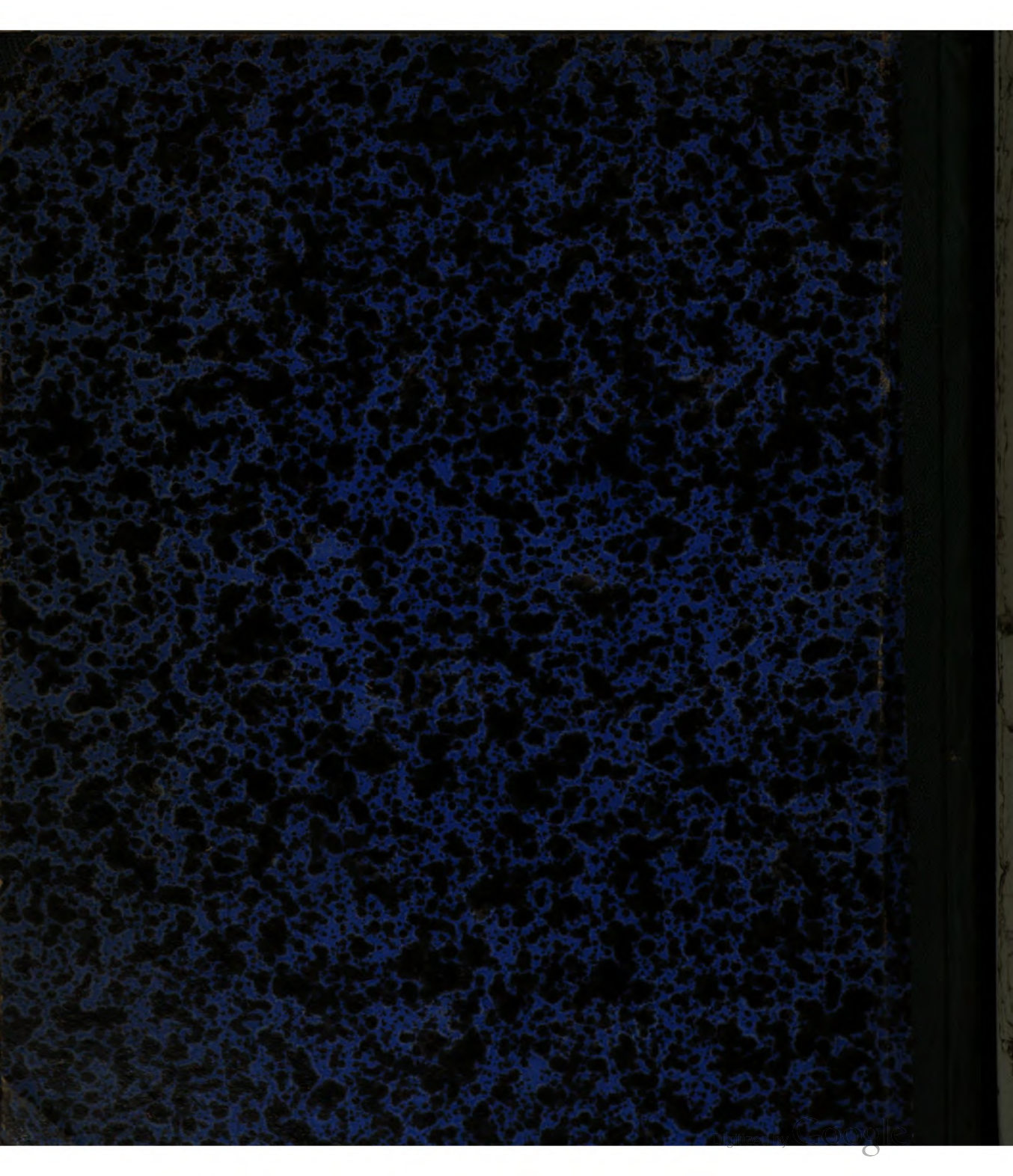
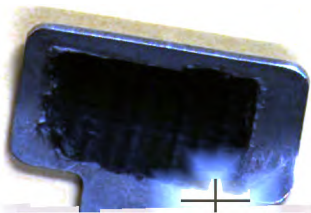

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

GoogleTM books

<https://books.google.com>

ת ו ל ד ת ע ו ז ר

עַל שֵׁל שִׁי מִשֵּׁה מִסַּכָּה

כַּסְמֵרִים,

כאשר עיניכם תתזוֹנָה מִיִּשְׂרָאֵל,

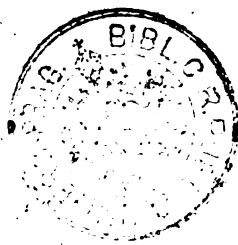
מִנְתָּ תִּקְפֹּד לִפְנֵי.

Erläuterungen:

über einige im Talmud befindliche Bibelstellen.

V O N

Enoch Höningstein:

Legi has breves explicationes a R. Oser Hönigstein super nonnulla
loca biblica, in variis Talmudis tractatibus, occurrentia, scriptas, easque typis committi
posse judico.

Pragae 10. Augusti 1823.

Carolus Fischer,

**Caesareo - Regius Censor, Revisor,
et Translator in hebraicis.**

P r a g, 1824.

Gebruckt in der Schollischen Buchdruckerey, Altstadt, großer Ring im goldlichen Hause No. 935.

וזתם עיני בשורי של מחצית הקסן, כולל כל הש"ס על כל מסכתא מחמר אחד בסופה על
 דרך הדרך עלך, בשמו תולדת פוזר, אשר חיצר איש חיל, חילו לאורייתא, כתבדל על דרכי משך
 עשר שנים, שימש בשיבה אללי בצחורא בשיבה הרמה, אשר היא פה שנים רבות, והיא חד מבחורי
 חמד בחורים מופלגים, וגם אחר חתמותיו לא זה ידו מתוך ידי לשתות מים, מבאר מים חיים,
 ולמד אללי חבילות חבילות, ש"ע אורח חיים, וש"ע י"ד עם מפרשים אחרונים, ה"ה התורני
 עדני ועלני, מופלא ומופלג בחורה וידאה, קולע אל השפעה, כבוד מוהר"ר עוזר פד"ו, אשר
 התמיד בחורה, זמן זמנים מוצא, ושהה בצמח את דברי חכמים ומפרשים קדמונים, עד שפלה
 ונפעלה מעלה מעלה להיות זית שפכוני, דיין מאוייני, ואכה-ברבות השנים ראה שפחות
 ממנו מעין החולדה, חשובי בנים, ע"ס יעצוהו מחשבותיו, להשחיר זכרונו אלל קרוביו ואזהבה,
 להיות אחר אריכות ימיו ושנותיו, שפתותיו דובבות, ולנשמתו ולנפשו משיבת, וע"ז בל אללי
 ושיחר את פני, להסכים עמו להעלות הכי מילי מעלייתא על הדפוס דברי דודים, מחוקים
 וחודדים, לכן הרכנתי לו דאשי וכנני מסכים עמו לחוקקס בדפוס, באופן ובתכתי שלל כמלא
 בהן שום דבר מה שהוא ח"ו כנגד כבוד האומות אשר בזמנינו, אדרבה אלו מוהרים-ועומדים
 לכבדם ולכשחם, להתפלל יום יום בשלום המלכות ועדי המדינות אשר הנה תמיד מטיבים לנו
 שיחון ויין עליהם האיד יושב המדומם, חלה דברי המדבר לכבוד החורה ולומדים כיום יום ה'
 ה"ה כסלו הדרן עלך סיום יסבי לפ"ק

סק' מדרכי ברומאף
 סאונס פה ק"ק לייפא והגליל י"א.

הרציתי לרפת גם אחי מעשה ידי חמק האמון עלי ברכי המדע בפך שחל על פלני מים,
בארץ רחבת ידים, חספ בחפניו גלילות המדע צים האלמד, היה הדיין המליך הרבני מהו'
עוזר ה"ש יחי', תלמד ורצק ובזון מהרס'ג המפורסם מהו' מרדכי ברומאף יחי' אשר קדמנו
לספר מעשה תלמידו הג"ל ופסודתו עלילותיו ומאעדיו, ואיך השאיר אחריו ברכה לברך על המוגמר
להשאיר אחריו ברכה, את והב בסופה, כפוך סופן בתחלתו, מקעד מעדנות קימ'ה, קומי רוני
בלילה לראש השמורות, להנות שארת ה' התמימה, ואלה תולדותיו של לדיקים, מבמנו הורישנו
דברים טובים, ערבים לאון השמעות ובידו רפה, לרנף מאמרי חצימת ששת סדרינו בסופן
באמצען ובתחלתן — זה היום בהקריבו לפני, רציתי מעשה ונשכרתי הלכה — התהלכתי
במאמריו, ומאחזי בו דברים רבים שאהבה נפשי, לכן אף ידי תכון עמו וזרועי תאמננו,
להביאו על מכש השפס, לחלקם ביעקב ולהשיכם בשרחל דברי המדע לכבוד התורה ולהביא
והנ"י, הצע"ה פה ב' לייפא לסדר ואלה המשפטים צור עוזר לעד.

סג' ליזר במדור שמואל ו"ל פירד מקלי.
משנה הרב דק"ק הג"ל ואנפי.

יתצרך ד' מבורך וישתעבד וישתעבד שגמלני כל קוצ מעורר עד היום הזה, ושם חלקי מיושני
 צ'המ ולא מיושני קקנות, וכן צרי חכמים בשלש, ללמד תורה וללמד קם השלישי, ללמד יקרה
 צה חלמיד חכם נחנכי, היתה בחיות סגור ממרחק תביל לחמה, וינחה והיתה לי לעזרי לקבוע
 עיתים לתורה, להיות כמד מחברה דש'ם הלומדים פה מדי יום ביום בחדירה, ומימי לא עלה על
 דעתי לחשב מחשבות ומוצר חזר, כי כבר אמר החכם פאזת ספרים הרבה אין קץ, אך כאשר
 שלח זכינו חכי ואמתי היקרה שתחמר הוא לבס זע, ויבאני פן שכל וכלמתי ח'ו בעון כרה
 וערירי, לכן אדתי בגיבור חללי לבנים אחרינו צדקה, צדקה פתח ישראל צדורה, חבל מה
 חרע אשר לא ידעו קדמוני, אך מקום הטוב לי אפתי צמטת מזעיר, דבר מה לחבר, על דרך
 הדרן עלך צסיום מסב' על שלשים וזה מסכתות שסגה נגד שלשים וזה כריאות שצחוסה, לחקן
 הצמעות ח'ו, וקדמתי צס חולדת עזרה כשמי, ואף חולדת שם, ודבול דרובא חמיתי
 לחצירי חברה דש'ם צסיום מסכת ואדו לבני, צמטות מניחו רבנן דקששא. שאל ידינוני לכף
 חוב שחצירי חיבור קמן לזה כקדום לחתוך צה ח'ו, רק לזכרון בעלמא זכרון דברים,
 לראשונים עם אחרונים, הדוב שפתי ישיבים, והשם דין אחכס לכף זכות, ותזכו לראות צנים
 ובני צנים עוסקים בחורה

פה לייפא יום צ' ר"ח כסלו תקצ"ה לר"ק.

חלה דברי המחבר הק' שנקמים ע ו ו ר
 בן לאח הריר העניך העניגשמיין ז"ל.

ב ר כ ו ת

שיהא אדם שואל לחצירו בשם שלום שגא' וכל
 בניך לימודי ד' היינו שלומדים מפסוק ד' עמך
 שיהא מותר לשאול בשם, וזוה מדוקדק הלשון
 ללכאורה קשה מאי מרבים שלום בעולם חיבה
 להם ולבניהם השלום דקאמר קרא וכל בניך
 אך למי דבנינו יונן שפיר מרבים שלום בעולם
 שאומר אדם לחצירו שלום עליך, והו דקאמר
 חת בניך מלשון בניס חלל בזיך מלשון בונים
 שבונים העולם ומקיימים בשלום, לכן מצינו גם
 שארי פסוקים שלום רב היינו השם הגדול לחובבי
 חתיו היינו הלוואים המכבדים את זה בהלכה
 עד שנפשים חובבים ואין לנו מכשול, ומפרש
 במאי חין לנו מכשול, יהי שלום בחילך ושלום
 בארמך, חין להם מכשול במאי שהתקינו
 ולמה למען חתי ורעי אדברה נח שלום, למען
 שיהיו כולם באהבה אחת אחים ורעים אדברה
 נח שלום מותר לומר השם השלום. וקאמר עוד
 להחיות הדבר למען בית וכו' למען ציט ד' היינו
 הצילה המסיים בשלום שהיא במקום עצורה
 אצקפה מוצ' לך, שמוחר לשאול בשם שלום,
 ואפשר נח לרמו מוצ' בגמ' שצעה עשר והשם
 שלום במספר קטן פס הכולל כמי שצעה עשר,
 ולכן מסיים ד' עז היינו החורה שנקרא' עז לעז
 יחן ובזכות זה ד' יצרך את עמו בשלום היינו
 בצרכה כהנים המסיים בשלום, וקרא קאמר ושמו
 חת שמי היינו השלום על בני ישראל, ואפשר
 מרומן בחיבת ישראל ואמר שלום רב צא' ל חצירו
 והיינו ושמו שמי על בני ישראל, והו שמיים
 הדרן עלך הרוחה היינו שהתקינו לשאול בשם
 וסליקא לך מסכ' ברכות.

ברכות בסוף המסכת דף ס"ג ע"ב אמר רבי
 תנחום וכו' שהרי אדם קורא ק"ש וכו' וערב
 אחד אינו קורא וכו' ויש לדקדק מאי שנה דנקט
 דווקא וערב אחד אטו מי שלא קרא שחרית
 אחד, אינו דומה כמי שלא קרא, כל"ל ופעם
 אחד אינו קורא, וכוכל לומר דצפתיחת הש"ס
 קאני מחימתי קורין את שמע בערבית: גמ':
 מאי שנה דתני ערבית ברישא, תנא אקרא קאי
 דכתיב בשכרך ובקומך, לכך נקט כמי ר' תנחום
 וערב אחד דקאי כמי אקרא. והו שמיים הדרן
 עלך היינו מחימתי קורין את שמע וסליקא לך
 מסכת ברכות.

בסוף המסכת מסיים חת' אליעזר וכו' ד'
 יצרך את עמו בשלום ויש לדקדק דזוה המאמר
 מסיים בארבע מסכ' בש"ס, והמה כאן, וביבמות,
 בבביר ובכריתות. וכתב המהרש"ח ז"ל בח"א
 טעם לכל אחד, אצל לא כתב דבנ' מסכ' אינו
 מצינו רק התחלת המאמר שגא' וכל בניך וכו'
 וכאן דווקא האריך בפסוקים, שנית מלאתי
 בחד ממפרשי הש"ס שמדקדק האי ליטנא לימודי
 ד' ולא קאמר לימודי תורה, לתרץ נקדים
 דלעיל בפרק הרוחה דף כ"ד במשנה איתא
 התקינו שיהא אדם שואל בשלום חצרו בשם וכו'
 וכוכל לומר הגם שגא' ראייה מפסוק ד' עמך
 לאו דווקא לחוה השם הוא הדין בשעת אחרת,
 דמהיכי התיב לן לחלק, וא"כ הא דאנן שואלין
 ואומרין שלום עליכם הוא כמי שואל בשם דהא
 שלום חד משמתי, ולפי הכי פירושו חת' אליעזר
 תלמודי חכמים מרבים שלום בעולם היינו שהתקינו

בסיוס המסב' דף קכ"ו ע"ב עולא חיקלפ
וכו' ח"ל חימר דחמרו רבנן מדירה דמלוא וכו'
הדרן עלך, תוס' בד"ה מדירה דמלוא בפקיקה לא
בעינן של מלוא כדפירש לעיל וכו' דברי תוס'
חילו סתומים מאי קשיא לכו ומאי בעו לתרץ,
וכדאש לומר דקשה לכו חמאי קאמר מדירה
דמלוא דכולל לטעות ולומר דווקא במדירה בעינן
של מלוא, ולא בכולה, טפי הוי ל' למימר
סתמא חימר דחמרו דמלוא וכו' כוללי במשמע
דבעינן של מלוא, לכך קאמר תוס' דאמת כך
הוא בפקיקה לא בעינן של מלוא, ולפ"ו יש
לסתפק בקשירה חי בעינן של מלוא, דבלא
מלוא גזרינן קשר שאינו של קיימא חמו קשר
קיימא, או לא בעינן של מלוא, ועוד יש
לדקדק בדברי תוס' דמסיים חלל דווקא במדירה
בעינן וכו' הלל שפת יתר הוא דהא תחילת
דבריהם כך הוא: לבאר זאת נקדים דהנה
לעיל דף קכ"ה במתני' איתא פקק החלון וכו'
דף קכ"ו ע"ב דרש ר' יצחק נפחא הלכה כר'
חליעזר, מתיר ר' עמרם ומדבריהם למדכו וכו'
תוס' בד"ה ומדבריהם ולא מלי למימר כמי פקק
דמלוא שאני כדאמרין בשיליה מבילתן גבי מדירה
וכו' חלל פקק דמשום תוספת חולל דדמי לבנין
ליכא למישרי משום מלוא. ולבאורה דברי תוס'
אלו סותרים תוס' דשיליה מבילתן דהבא קאמרו
בפקיקה ליכא למישרי משום מלוא ובסוף מבילתן
כתבו בפקיקה לא בעינן של מלוא, וביותר קשה
דתוס' גופיה מגיין הכא כדאמרין בשיליה
מבילתן, ובסוף מבילתן כתבו כדפירש לעיל
בשיליה כל הכלים, וכל דהכי פי' פקק דמשום
תוס' חלל דדמי לבנין דליכא למגור חמו חלל

ממש שהחז חסור משום צונה ליכא למישרי חף
בדבר מלוא, כלומר לא שייך גבה, דמשום
מלוא נתייר, דמאן דמתיר ולא גזר תוספת חלל
חמו חלל ממש יש להחיד חף בלא מלוא ובאמת סברי
רבנן בפקק החלון דמתניתין דליכא דבר מלוא
דחוס' חלל שרי רבנן ולא גזרו חלל חמו חלל,
וחסו כמי דכתבו בסוף המסב' לא בעינן של מלוא
כלומר לא מעלה ולא מוריד, ומאן דאמר חוסר
חף בדבר מלוא, היינו ר' חליעזר דסבר תוס'
חלל חסור ואפשר מטעם גזירה דחלל ממש,
ומאן דמתיר היינו רבנן דלא גזרו ושרו תוס'
חלל מתיר כמי בלא מלוא. ולפ"ו כוכל לומר
דתוס' בשיליה פירקן שכתבו לא בעינן וכו' בעו
כמי לתרץ חמאי לא דחי התם בסוף פרק כל
הכלים דפקיקה דמלוא שאני ושני דברי תוס'
אלו חדא המה, ושפיר מגיין תוס' דהבא ודסוף
פירקן כדאמרין וכו', היותא מזה, רבנן דלא גזרו
תוס' חלל חמו חלל ממש לא בעינן בפקיקה
דבר מלוא ואפ"ה שרי וכולל לומר דחף בקשירה
סברי רבנן קשר שאינו של קיימא שרי חף בלא
דבר מלוא דלא גזרו חמו קשר של קיימא, וכן
כתב בא"ח סימן ש"ז סעיף ח' ח"ל ולדורך
מלוא כגון שקושר למדוד וכו' וכתב מג"א ס"ק י"ג
ולדורך מלוא היינו מעשה אומן דחל"ב חפי' בלא
מלוא שרי, ולפ"ו מסולק הספק חי אמרינן בקשירה
דבעינן מלוא או לא, דדמי לפקיקה, וזה הוא
שמסיים תוס' בסוף המסב' חלל דוקא במדירה
בעינן של מלוא היינו לחפוקי קשירה, וליכא שפת
יתר, וזה הוא הדרן עלך היינו מתניתין פקק
החלון ככ"ל וסליקא לך מסב' שפת

עירובין

לא כתנו כך חלל משלך דהיינו ענינה דהוי דבר
המתיר עכ"ל. מהדשא בד"ה ואל"ש יבנם וגם
כאן וכו' ומיהו קצת קשה לפי זה דמי סבריה
תלמודא לומר דמשלך כתנו כך קאי חמי שהחשיך
וכו'

בסיוס המסב' דף ק"ד ע"ב מתני' שרץ
שנמלא וכו' רבי שמעון אומר מקום שהתירו לך
וכו'. גמ' דף ק"ה ר"ש אומר וכו' היכא קאי. תוס'
בד"ה חמר ר"ש יבנם וא"י קאמר וכו' וגם כאן

הוא נ"ך דהיינו פחות מד' חמות ע"י חצרים
 דליכא חיסורא, ולכך חני-מיקל להקניסן שלא
 התירו לך חלל משום שבות דת"ק סבר קשרה
 ואמר ר"ש עובדה, ושפיר מיושב הלשון מקום
 שהתירו לך וכו' דלהיתירא חצי לאפלטוי כנ"ל
 ותירגו דמהרש"א אין לו מקום כאן. לתרץ זאת
 נקדים, דלעיל דף ט"ו ע"ב חיתא ונסכגה מכסן
 וכו' והתניא וכו' חמר רב וכו' חבל נסכנת
 ליסטים מוליכן פחות מארבע חמות, ר"ש חומר
 וכו' במאי קמיפלגי וכו' מר סבר היינו ח"ק
 פחות מד' חמות עדיף ומר סבר היינו ר"ש
 כותנן לחצירו וכו' וכמאלא מאי דברי ח"ק היינו
 להוליך פחות מד' חמות אומר ר"ש אם ישנו
 חצרים עמו, ודווקא כותנן לחצירו וחצירו לחצירו
 כדפי' תע"ס דר"ה ר"ש חומר כותנן וכו' דאם
 אין שם חצרים היה מחיר ר"ש להוליך פחות מד'
 חמות, חבל אם ישנו חצרים חסור להוליך פחות
 מד' חמות, וכמאלא ר"ש פליג לחיסורא, ומסולק
 קשייתאנו חתירון דמהרש"א וזה הוא הדרן עלך
 היינו במאי קמפלגי ומה מוכח דר"ש פליג לחיסורא
 ולא קשה קשייתאנו ופליקא לך מסכת עירובין.

וכו' חיתא דכולא מילתא קאי אעניבה דלכך
 הותרה עניבה משום דמשלך כתבו לך, חבל
 קשירה לא התירו דכל הכך דשרי לעיל במקדש
 שאינן חצי' במדינה חלל משום חיסור שבות חבל
 קשירה חבל מלאכה הוא, וי"ל דלישכח מקום
 שהתירו לך חכמים משלך וכו' משמע דלהיתירא
 חצי לאפלטוי (ר"ל מאי דאסה ת"ק שרי ר"ש)
 ולא לחיסורא, דא"כ הכי הל"ל מקום שהתירו
 לך לא התירו חלל משלך כתבו לך כדקאמר בסופא
 שלא התירו לך חלל משום שבות עכ"ל המהרש"א.
 ויש לדקדק דוודאי מהרש"א ז"ל שפיר מתרץ קושי'
 שלו חבל עדיין קשה מי הכריח תלמודא לומר
 משלך וכו' קאי חמי שהפשיך חיתא קאי אחתילת
 פירקן דהמואל תפילין, דתנן המואל תפילין
 וכו' רנ"א וכו' ובסכנה מכסן והולך לו. ר"ש
 חומר כותנן לחצירו וכו' ופירש"י ז"ל דכל חד
 לא ממטי לכו ארבע חמות, וכמאלא ר"ש פליג
 להיתירא, דת"ק סבר מכסן והולך לו ולא שרו
 להכניסן, ור"ש פליג להיתירא דהיינו מכניסן
 על ידי חצרים פחות מד' חמות וה"ק מקום
 שהתירו לך חכמים היינו דהמואל תפילין משלך

פ ס ח י ב

מיד שיך לבדך עליהן על וכו' וריב"ז היה מחלק
 דמנחת דאפשר לעשות ע"י שליח מברך על חבל
 מנחה שהוא בעצמו צריך לעשות מברך בלמ"ד
 ע"ס. וכוכל לומר חיבה ביניהם בין הכי חצי
 טעמא, לסברת ר"ת אם עושה מנחה מיד ומברך
 עליו' על, גם יוכל לבדך שהחיינו, אם הוא מנחה
 שמברך עליו זמן, והא דלא מברך זמן אביעור חמץ,
 זה הוא מטעם שכתב הרמ"ש כיון דמנחה זו חיבה חלל
 לצורך הרצל סמכין חזק דרגל, וגבי מילה כמי לפי
 מנהגינו שמברך על המילה אף אם הוא מל בעצמו.
 ולא מברך שהחיינו, זה הוא מטעם שכתב הרמ"ש שנים,
 חי משו' צערא דיוקא, חי משו' שלא יא' עדיין מאורת
 כפל, ולסברת ריב"ז אם הוא עושה מנחה דאפשר
 לעשות ע"י שליח מברך על, חיינו מברך שהחיינו
 דהח"י

בסיום המסכת ר' שמעון חקלע לפדיון הבן
 וכו' והילכתא חצי הבן מברך שחיס עכ"ל הגמ',
 ויש לדקדק מה לו לבטל חיצוני' להאריך בלשוננו,
 בקימה הל"ל פשיטא על פדיון הבן חצי הבן מברך,
 ברוך שהחיינו וכו' ועוד אמרו לי' חצי הבן מברך
 שחיס, הא השאלה לא היה רק שהחיינו, ועל
 ברכות פדיון הבן היה לו פשיטות, והם השיבו
 מברך שחיס, ועוד מאי דסיים והילכתא, הלכה
 מכלל דפליגי, ולא מצינו בשום מקום פלוגתא,
 ואפשר לתרץ דהנה לעיל דף ז' ע"א בגמ' חמר
 רב הצדק צריך שברך וכו' והילכתא על ביפור
 חמץ, וכחצ הרמ"ש מה שחלקו במטבע הברכות,
 יש מהן שהיקנו בעל, ויש מהן שהיקנו בלמ"ד ר"ת
 ז"ל היה נותן טעם לדבר דכל מנחת הבעשות

י *

דקח עבד מלוא היינו דעבד מלוא מיד כסברת
ר"ת ולכך מברך בלשון על ויכול כמי לברך שהחיינו,
חמרו ל"י חצי הכן מברך שמים וכסברת ר"ת
מברך על פדיון מטעמא דעושה מלוא מיד ומברך
כמי שהחיינו, אך מכל זאת דילמא חמרינן
כסברת ריב"ז ובאמת חינו מברך שהחיינו לכך
מסיים והילכתא דהא לעיל דק"ז פריך הגמ'
מיתבי העושה לולב לעצמו מברך ברוך שהחיינו,
וז"ל כסברת ריב"ז האיד שיך לברך שהחיינו הא
אפשר לעשות ע"י שליח, אלא ודאי דסוגיית
דיון קאי בשיטת ר"ת ומברך על כמילת לולב
מטעמא דעושה מלוא מיד, וזהו קאמר והילכתא
על ביעור חמץ כרב פפא, כמו בטעמא דלולב,
ושהחיינו חינו מברך כסברת הר"ש כנ"ל, וזה
הוא שמסיים כאן כמי והלכתא מברך שמים,
דכולא חדא טעמא הוא, וזה הוא הדין עלך
היינו אמר רב הבודק כנ"ל וסליקא לך מסכ' פסחים.

דהאיד יאמר על פלוגתא שחיים, הא חסד
לעשות ע"י שליח, ובאמת גבי חמץ וגבי מילה
מחיי טעמא דאין מברך שהחיינו, ולא צריכין
אנו לטעמא דהר"ש גבי חמץ ולטעמא דראשונים
גבי מילה. בזה דיעה הלכות פדיון בכור סימן
ש"ה סעיף י"ד כתב הרמ"ז ואין הלכא יכול
לפדות ע"י שליח, והאידו עליו שפיר בן ופירי
אכזב בפי' יאזכרנו. לדינא דהאיד יכול לפדות כמו
ע"י שליח פ"ט, ולפי' כוכל לומר דהאיד ספק
דבעל הצעיד בשוגג' דידן, ודחיי טעמא דא
דמברך על פדיון, רק לא ה"י יודע אי מברך ר"ת
אי מברך ריב"ז לכך הוצרכו לשלש פשיטות על פדיון
הבן, אשר קדשנו במצותיו וכו' על פדיון הבן, כלומר
דמברך בלשון על ולא מברך לפדות הבן, חצי
הבן מברך, ברוך שהחיינו כהן מברך דהא חצי
לא יוכל לברך שהחיינו דהיא מלוא שאפשר לעשות
ע"י שליח כסברת הריב"ז או חצי הבן מברך

ב י צ ה.

וב' פירש דש"י ז"ל. א"ל. לאו לאפלוני אחא חלח
לפרושי בדלקמן, אמר רב יוסף הלכה כרשב"ג,
א"ל ומאי נפקא לך פירש"י אי חמינא הלכה כ"ש
דאי לא פליגי הילכתא הוא, הו"ל מזה דבין פ"ק
ובין דש"ג סבדי זה הכלל שאין מחוסר צידה
מותר, ואם' צידה חזין כותבין וצמח דבגמ'
פריך זב' אלא מחזות מאי תרשט זב' ולכך
בריה ל' דהא צהא תליא חס צידה מותרת מותר
כמי ליתן לפנייה מחזות עכ"ל, ולפי' מסולק
קושייתא דלפיל דהא' מבח קוש' האכחני דאף
מדבריות כנכנסות לישוב חין מחוסר צידה
מיקרי, וכולל לומר דסוגי' דהפא קאי בפירוש
שני דרש"י דרשב"ג לאו לאפלוני אחא זכ"פ סבדי
שאינו מחוסר צידה מותר וזכין דמדבריות לאו
מחוסר צידה נינהו מותר כמי להשקות כפי סבדי
חוס' דהא צהא תליא זרק לשוחמן חסור מעט
מוקפה, וזה דתנן אין משקין היינו כפירוש הר"ן
ח"ל אין משקין בשקפה בעלמא וודאי חילו חילו
מותר

בסוף המסכ' דף נ' במתניתין אין משקין
לשוחמן וכו'. גמ' להא ל"י למימר משקין וכו'
ומי חית ל"י לרבי מוקפה, ולכחורה קשה מאי
פריך הש"ס ומי חית ל"י דילמא טעמא דרבי
משום חיסור צידה דהא מדבריות נינהו ולא משום
מוקפה אלא ע"כ צ"ל דאף מדבריות כיון שפסח
בכנסות לישוב לא מיקרי מחוסר צידה,
וזכורא דאין שוחמן משום מוקפה הוא, ושפיר
פריך מי חית ל"י, אבל לפי זה קשה חלמא
שהקשה למה ל"י למימר ודאך לומר מילתא חצי
זרחי' דילמא דישא דקחני חין משקין לנפול
אחא דסד"ח כיון דאין מחוסר צידה וחיסור
שחיטה רק מטעמא דמוקפה יהו מותר להשקות
קמ"ל דאין משקין וחיידי דתני ברישא חין משקין
הנא כמי פסח משקין. לתנן זאת נקדים
דלפיל דיש פרק ג' תנן חין דין חין כותבין
לפניהם מחזות דש"ג אומר זה הכלל וכו'. גמ'
ומינא קשיא ח' חמי' זב' האתא דהאיד להכי

פירוש הסקלה בעלמא, ומילתא חבד ארמי
 קמ"ל דברי מקדן וחרנן סדא סמא, וזה הוא
 הדרך עלך היינו מתניין אין צדן כג"ל ומסולק
 קושייתו וסליקא לך מסכת ביצה. ודק

נחיר לשקוין כיון דמחנות עלך עכ"ל עין
 נחיר י"ע במחני דבכא, וסא הוא דמירך
 סמ"ס למה לי למחיר, ואין למר חידו דריש
 הא בלמח נחיר לשקוין כדלעיל אלא ודאי

ה ג י ג ה

בלה, וקשמוך כשרפת, אבל תורתו היתה מגנת
 עליו מדינא של גיסוס דקדאמר משום דעסק
 באורייתא עכ"ל, הוצא מה דבית"ח חף שהמה
 פושעים בגוץ חן חור וכו' משא"כ בפושעי ישראל
 לחינן ת"ח דאם פושעים בגוץ חס גוץ כלס
 וקשמתן כשרפת דמסיק חס דר"ה פושעי ישראל
 חלל בפושעי קלס קאמר פ"ט, זל"פ, מסולק
 קושייתו דמייני דברי ר' חבס ברישא, חדא
 דהא הוא דבית"ח טפי דחף סהם פושעים בגוץ
 חן חור שולטת, ועוד אי הוי מייני ר"ל ברישא
 נוכל לפשות ולומר דגם בית"ח חס פושעים בגוץ
 חן להם חקנה, לכך מייני ר' חבס ברישא,
 ומסולק כמי קושיי סבי' וכו' מירגע הא פונא
 חתי לשמעין דחף פושעים בגוץ, ואשתא
 שולטת מה שאין כן בפושעי שאינם ת"ח, וזהו
 דחיונן לחלק בין פושעי ת"ח לפושעים שאינם ת"ח
 מסולק כמי קושיי ראשונה, דבאמת כן הוא ת"ח
 דבתיב גביהן חס חן חור שולט חף סהם פושעי
 בגוץ אבל בפושעים סהם דלא בתיב סהם חס
 ואינם דומים ממש למזבח די שמוות מגינות עליהם
 כהם פושעים קלס, ואם הם פושעים בגוץ
 בלמח חורו מגין. וזה הוא הדרך עלך היינו
 כי נח כפשי' וכו' וע"י זה מסולק קושייתו כג"ל
 וסליקא לך מסכ' חגיגה.

בסיום הסמך דף ע"ז חדר חסו וכו' חסו
 דר"ה ואין צ"ל חלל פוני דירך צגסומא יס
 וכו' וסמס חבסו חוכל, ויס לדקדק לפי דברי
 חסו' מלי דחיו' וק"ו לפושעי ישראל ממזבח
 חובס, בשלמא נכנס חור עליו חס משמים חס'
 חוכלה ואינו מכלה לכך סדי דירך מנינה עליו
 סלח יסרף הפץ. וחסור חס לא ה' עליו כלום
 כמי לא שרפה הפץ והוא דחיו' הסנה סלח
 היה דק עץ גלי שס לטוי ואינו חוכל, אבל
 פושעי ישראל חס לגביהו חון דכר שמה
 חלל ת"ח קדח כתיב הלא דברי כחס וקאי על
 החורה, אבל בפושעי ישראל לא מוכח מירי,
 ועוד הלא שני מחמרים מר' חבור'ל לא סייכים
 הכא דק חידו דבמתניין מירי מליטוי מנח
 מייני כמי דברי ר"ל דחירי ממזבח חובס הוי
 לי' לחתוי' מימרא דר"ל ברישא ובתר הכי דמייני
 ר"ל חן חור של גיסוס הוי לי' לחתוי' מימרא
 דרי' חבס דמייני כמי בלח' של גיסוס, ועוד מלי
 צריך כלל להשמיענו דבית"ח חן חור של וכו'
 פשיטא וכו' מירגע גרע מושעי ישראל, לחתך
 פנה לפי דף ס"ז חתא כי נח כפשי' חתא
 וכו' לא מירך לדייני דעסק באורייתא וכו' ובתר
 מהדשא בתיב צפן יעקב משום דעסק הא חודאי
 דהוי אחד מכלל פושעי ישראל בגוץ דבית"ח חן
 חן דר"ה יורדן לגיסוס ודיוקן בזה וכו' גוץ

מועד קטן

מכבא בעלמא הוא ולא מדינא, הכי הוי לי'
 לומר חתן מיסב בראש ובתר הכי שייך לומר מכלל
 גמ' בכל דביתא חלל חודאי ג"ל סהי' לרי' חמא
 סכר

בסיום מסכ' דף כ"ח ע"ב חר' חמא ב"ח
 מניין לחתן שמיסב בראש וכו' וכן גופי' וכו'.
 וי"ל חסא דקאמר מניין לחתן דילמא בלמח

ע"ס אל"ג דלוחה דין נגעים, משום כבוד החתן
ממתיבין לו עד כלות ימי המשחה, הולדת מזה
דלוחה לריבים לכבוד החתן והוא ראוי שדלוחה חת
הנגעים ובפניו מכבדין אלה ודלוחה למיסב בראש
ובזה מיושב שפיר מומר דר' חמל דפשיטא לוי
מלח סבדח דחתן מיסב בראש מכה דין נגעים
כנ"ל רק ספיקו הי' אם חתן מיסב בראש חף
אם יש צד בעצמו, או דווקא סבדח שם כהן.
משום הכי קאמר רבינו לוחה למיסב בראש חף
לגבי כהן, וקאמר רבינו כהן מה בין בראש היינו
לפחות ולבדק ולשול מזה יפה מכה וקדשהו,
חף חתן בראש היינו למיסב חף כשיש כהן בסעודה
וקא מפרש דבריו וכן גופא מנ"ל כל זה דברי
ר' חמל על כרחיך מוקדשו וקא מדייק לכל דבר
שנקדשה דלכאורה הוה שפת יתר מה הי' חסר
באמרו וקדשו וכו' אלא ודלוחה בכוונה קא מדייק
לכל דבר כלומר לכהן גמול לכבוד דברים אחרים
באותו סעודה עלמנו כנ"ל ושפיר כולל למיסב
החתן בראש וליכא מניעת כבוד לכהן, ומזה אם
מקיימין שניהם באחד, והוה אלא סדרן עלך היינו חתן
שכולד לו נגע וכו' וסליקא לך מסכ' מועד קמן.

סבדח חסנה דחתן מיסב בראש ומדינה לריק
לכבודו, עדין חסו לריבין למדפי מה הי' חתן
הסבדח, ועוד חמי מקשה רבינו מלך סבדח,
ועוד קשה אם ילדע בסעודה בשותין כהן מי מוסב
בראש חתן או כהן, ולכאורה כולל לומר דחתן
מיסב בראש חף שישנו כהן בדי', דכידה הבה
יכול לקיים חף בדברים אחרים לפחות ראשון
בספר תורה, ואף בלוחה סעודה צדוקא עלמנו
כולל לכבוד נגעי דברים לבדק ראשון צדוקא
ולישול מכה יפה ראשון, לשימת הר"ן והראש
בנדרים פ' קונס יין ו'ל הר"ן מכה יפה ראשון ישראל
עושה גמי חלקים וכהן גורר לו את סיפה, והראש
כתב שם לישול מכה יפה ראשון שמבדחין לו
בסעודה יפה מנה בתיבול, ולאשקין מפירות
הוספת בשמעתין דהכל. כל זה אם נדע שחתן
מיסב בראש חי ליתנהו כהן בדי' חף עדיין לא
נדע סבדח ו', לבאר נקדים דלעיל דף ז' פ"ב
חיתא למימר דבכהן תליא מילתא חין והתחיל
מכתן אמרו חתן שכולד בו נגע כותבין לו י' ימי
משתה לו ולביתו ולכסותו, פירוש הכהן חין לו
לידך אללו לרחות הכגע, דחי לא חוי לא יומאבו

ר א ש ה ש נ ה.

ציבור וכו' תניא אמרו לו וכו' אמר להם כדי
להסדיר שליח ציבור וכו' ע"ס על זה הצרייחא
נמי קשה קושיותינו, דבתיבתא ע"כ מצרכות דכל
השנה מיירי, דבצרכות דר"ה וי"כ לפי המסקנה
מודים חכמים לר"ג ע"ס, ולפ"ז מה הציב ר"ג
לחכמים כדי להסדיר הא לא צפי סידור כנ"ל
אלא ע"כ צריך לומר דר"ג סבר לעולם יסדיר
כדקאמר ר' אליעזר ולא בר' חזא, ושפיר הציב
לחכמים, ולפ"ז מיושב נמי פירש' דודלוחה לדין
ח"ר יעקב בצרכות דכל השנה מיירי ובפיר לא
משום דיכולין להסדיר דבאמת צריך סידור, והוה
סדרן עלך היינו כדי להסדיר וסליקא לך מסכ'
השנה.

צדוקא המסכ' דף ל"ה אמר רב חמל אלא
כי תאזדבין וכו' חזל דעיר לא פירש' י"ל חזל
דעיר לא משום דלח חכמי ויכולין להסדיר
תפילתן עכ"ל ויש לסקוט פ"כ הא דרבינ ח"ר
יעקב בצרכות דכל השנה מיירי, דחי בצרכות
דר"ה וי"כ דווקא החיך שייך לומר פס שבשדות
דחכמי במלחמה הא מלחמה חסורה ועוד בצרכות
דר"ה וי"כ לא צריך למעמא דחכמי דאף בלא
חונס פטרי ואפי' חכמים מודים לזה משעמא
דחושא, אלא ע"כ צ"ל כדאמרין, ולפ"ז קשה
אפידו' רש"י ו'ל ויכולין להסדיר תפילתן הא בצרכות
דכל השנה חין צריך לסדר כדקאמר ר' חזא
מסבדח וכו' ולא מצינו חולק עליו, לתרץ זאת
נקדים דלעיל דף ל"ד ע"כ חיתא כשם ששליח

והמקשה פריך והתניא עונותיו סדורין, היינו חף
סדורות כעשות שגגות מכל מקום חין מחולין
לגמרי, ומתוך סדורין לימחול דלגמרי מחולין
דודאי עשה תשובה מאהבה, ואין לו לידאג כלל
על עבירות שעשה כבר, ולא צריך להמתין עד
שעלתה לו שנה, וזה מסולק קושי מהרש"א תנא
דבי ר' ישמעאל לשיטתו סבר דזכות רק לשגגות
כעשות ולא בזכויות וכשאר דושה העון, וכן
ואולי אורו האיש עבר על כריתות ומיתות צ"ד
ועשה תשובה וכשאר לו השוגג וע"ז תשובה וי"ה
תולין ויסורין דוקא ממרקין, לכך ידאג כל
השנה, פן יבוא עוד ודוקא אם עלתה לו שנה
צלתי וסורין מובטח שהוא בן ע"ה, ולפי"ז מסולק
מה שהקשיתי לעיל, וזה מיושב עוד דקדוק
דלכאורה קשה למה לא מיידי דברי ר' כחמן תדע
שכל העולם וכו' תיכף תדבריו וכשר עד אחר
דברי ר' ישמעאל אבל לפי דבריו מיושב דרב
כחמן כמשיב תדברי ר' ישמעאל וה"ל תדע
דזכות כעשות בזכויות ואין לו לידאג שהיה כל
העולם וכו' ואי יש בידו שגגות אינו משגיג
אורו מן השמים, וזה הוא הדרך ע"כ היינו דף
פ"ו לעיל וסליקא לך מסב' יומא

בסיוס המסב' דף פ"ח תני תנא קמי' דרב כחמן
הרואה קרי צ"הכ וכו' תנא דבי ר' ישמעאל
והקשה מהרש"א בנ"ח קצת קשה אחי לא
קאמר כלקמן עונותיו סדורין ממש ולכך ידאג
כל השנה ודקחני עונותיו מחולין ע"כ איירי
בעלתה לו שנה ויש ליישב עכ"ל, ואני הקשיתי
לשאלו תנא דבי ר' ישמעאל דקאמר ידאג כל
השנה, הא אורו האיש שראה קרי ודאי כידן
צ"ה שער כמו כל העולם וממ"כ או נכתב
למיתה או לחיים או כידון וכו' ואלו עכשיו צ"הכ
עד י"הכ ואלו כידון וכמלא דינו יאל עכשיו צ"הכ
מה י"ה צו ומה יש לו לדאג כל השנה יותר משאר
צני אדם, לתוך נקדים דהנה לעיל דף פ"ו ע"ז
איתא שאל רבי מתיא וכו' ארבע חלוקי כפרה
שהי' ר' ישמעאל דורש וכו' עבר על כריתות
ומיתות צ"ד ועשה תשובה, תשובה וי"הכ תולין
ויסורין ממרקין, דף פ"ו ע"ז איתא אמר ר' לגדולה
תשובה סדורות כעשות לו כשגגות כאן מאהבה כאן
מיראה ע"ס ולפי"ז בוכל לומר תנא קמא דרב
כחמן סבר כר"ל דזכות כעשות בזכויות ע"י
תשובה מאהבה, וה"ל עונותיו היינו זכות
מחולין לו ולגמרי מחולין דלא נשאר חף שגגות

ב ו כ ה .

לרשע לשניני צילגה ונשיבין, ועוד מאי דמפרש רש"י
ז"ל צ"ה שצילגה לעולם חולקת ונשח הוא להם
לחולקי צפון, מאי שנח חית לה, הלא טעמ' בדמפרש
הנ"ל כדי שיראו שכן נכנסין וכו'. ונכל לומר דלכאורה
צריך להבין אם רשע וצדיק שנינים להדיא או
משיבין לרשע עבוד צדיק דטוב ללדין וכו' או מריעין
לצדיק עבוד הרשע דאזי לרשע וכו' ונכל לומר
מגד סברא דמשיבין לרשע דהיינו מזה מנובה
פירוש דש"י סתם משפחין, אך פריך בשאר בספק
מאי הנהיג דא משיבין משה לרשע עבוד הצדיק
או די לו בזה שאין מריעין לו כדי רשעו, על
זו בוכל לומר דודאי די שאין מריעין אותו כפי
משיבין דה"ל יאל תמחול נשכר לא די שאין מריעין
לו

בסיוס המסב' דף כ"ד פ"ז צילגה לעולם
חולקת בדרום אמר חני חני לרשע וכו' והקשה
הד ממפרשי ה"ס מאי צריך לחזק' טוב לצדיק
טוב לשכנו הא חין צריך לתוך רק קושי
המקצין ומשום אבה ואימי' וכו'. ה"ס שמהרש"א
בנ"ח סתם דרנה לסיים דבר טוב זה דומק עכ"ל
ואני חושבני לשאלו חף אם בלא כדברי מהרש"א
פדין קשה לנאי מיידי הקדח שאלמר אמרו
צדיק כי טוב ויותר קשה שתיידי גם סתם דקדח
כי פרי מפלגים יאכלו, לתוך כל זה נקדים
דלעיל איתא חשמי' שכיני הרשעים לא נשכרו
וכו' פ"ז קשה מאי לשאלו נשכרו משיבין יאל השנה
הכי קו' לו לומר חשמי' שכיני הרשעים מריעין דאזי

מדברינו ששכני הרשעים היינו הצדיקים אין מריעין להם כלל ככל ולשכני הצדיקים המה הרשעים אין מריעין להם כדי רשעתם, ולפי מושב קושית המפורש וקושייתו וכו' מקשה משום אבוס וחמי' בתמים הו' אין מריעין לצדיק עבור שכניו הרשע, אלא וודאי דגם המה רשע בעצמם ואין להו' להעבירם לנמרי ולא די צמם שקנסו אמר אבוי חוי לרשע חוי לשכניו טוב לצדיק טוב לשכניו כלומר הלא המשמר שחזר צילגה היו צדיקים ובמלא צילגה עם המשמר גם שכני צדיקים היו ומטיבין להם ומאי הטבה דאין מריעין להם כדי רשעתם ולכן די צמם שקנסו ולא העבירם לנמרי, וז"ל מכלן דלשכני צדיק מטיבין ואף אם הם רשעים אין מריעין להם כדי רשעתם, ולשכני רשע היינו הצדיק אין מריעין כלל, לכן מביא הקרא אמרו צדיק כי טוב ופיר מוכח מכי' דמטיבין לרשע דמדה טובה מרובה, ומסיים כי פרי מעליהם יאכלו היינו מעשים הטובים יאכלו מכל מקום ואין שכניו הרשע מטיבין לו כלל, וזה הוא הדרך עלה היינו אעפ"י ששכניו כג"ל וסליקת לך מסכ' סוכה.

לו אלא אף מטיבין לו ממש וזה הוא כגד השכל ועוד דאי מטיבין לו ממש מה מעלה יחידה יש לצדיק יותר מרשע, אלא וודאי כדאמרינן לשכני הצדיק אין מריעין כדי רשעתו והיינו הטבה עבור הצדיק, ולשכני הרשע היינו צדיק מטיבין לו כפי מעשיו הטובים ואין שכניו הרשע מטיבין לו כלום, והא דקתני חוי לרשע חוי לשכניו היינו כששכניו לא צדיק ולא רשע רק ציבוי אז מריעין לו עבור שכן הרשע, והא דקאמר טוב לצדיק טוב לשכניו הוא מכל מקום דממ"כ אם שכניו ציבוי מטיבין לו ואף אם שכניו רשע ואין מטיבין לו הטבה גמורה עכ"פ אין מריעין לו כפי רשעתו, וזה מסולק קושייתו דהוי לי' לומר אעפ"י שלשכני הרשעים מריעין להם, דמילתא דלא פסוקא היא דהא כששכניו צדיק הוא אין מריעין לצדיק, כדאמרינן, משום הכי קאמר אעפ"י שלא נשתכרו דמהיכא יגיע לצדיק שכרמן הרשע, שכני צילגה נשתכרו והיינו חליצה דרבי יהודה במתני' דף כ"ו דקאמר הכנסם כוטל שבע והיולא כוטל חמש, כמלא כשצילגה חולקת לעולם בדרום אף כשהן כנסין כוטלין חמש כשאר חולקי דרום, היינו השבח לחולקי כפון שכוללין שבעה אף כשהן יולאין. היולא

ת. ע. א. ז. מ.

הואלד כבר עלה ציווגם משמים, ויצא צעל חזירה ויחזור על חזירתו וכי צבות ישראל פרוצות חלילה לתבוע צפה שיחזיקו עשרה בכסף אחד, ולפוס ריהטא אפשר לומר דהא דבת קול יולאת קאי דוקא ציווג ראשון, ובדייתא דהכא מיירי ציווג שני, וזה דמוסיף בבדייתא דקתני מי שאין לו אשה בפנה לשם כלומר אף שהי' לו אשה מקודם רק עכשיו אין לו דהיינו שהוא חלמן ואכלו הוא ציווג שני בפנה לשם לקחת לו אשה חדשה, וזה שהיו חומרות חנו עיניכם דרך כלל ולא אמרו בחור בדקתני במתניתין ואפשר דלישאל דמתניתין לאו דווקא ומאי דסתם במתני' מפרש בבדייתא, אף לכאורה זה אינו וקושי' במקומו עומדת דהא דמחלק

בסתם המסכ' תנא מי שאל לו אשה וכו' חל' ובסתמה בישועתו וכו' יש לדקדק מאי מסכ' בבדייתא מאי דלא מפרש במתני' בלישאל מה שאין לו אשה, פשיטא מי שיש לו אשה אינו מן האורח לפנות שמה לקחת לו אשה ופיר במאי דתני חנו עיניכם לשון רבים ובמתני' קתני בחור שז עיניך ועוד מאי שייכות הכא למיתא דפולח' אי לסיים בדבר שז כמו שמתני' צמח מסכ' הו' בלחן הכי מסיים צמח זבלד שחמורא צמחיים, לתרץ בקדים עוד קטני' אחת חנוף הצדיקת חנוף הצובדל שהיו יולאת וואמרו צמח עיניכם וכו' הו' גמול ערוכה סיל, צמח קול יולא' גם סלוי לשלוי. ובמלא קודם יולאת

לרע ולטוב דלם לפי מעשיו מדווגין כדמוכח מחוס' דלעיל, וזש שאמר דרך זניעות ולא דרך פריצות ח'ו חנו עיניכם ציופי היינו מעשים יפים, מיוחסות חמורות חנו עיניכם במשפחה היינו למשפחה מיוחס' והגון במעשים, מוטעיות לא הבינו דברייהם וסברו שהם דברו רק דרך פשוט, לכך חמרו קחו מקמיכם לש'ש ממ'כ הן מזד זיווג ראשון הן מזד זיווג שני בלבד שהיו לש'ש שגם בנו מעשים הגונים וראוי לכם, וכמנח כל אחת ואחת לש'ש בתכונה, וכל אחת חושבת מזד מעשי הטוב ראוי, חני לחים טוב הן לאלמן הן לבחור, מלינו במדרש זה חלי וחכמיהו רחמיה שפחה על הים פס שלא חלו כבליים מלמד שכל אחת ואחת מראה באלבטם ואומרת זה חלי, חבל לפתיד אומר הקב"ה לישאל צע'יה חמרתם לפני פסם אחת זה חלי, ועבשו אחס חומרים שני פעמים שכל חומר ביום ההוא הכה חלקיו זה קוינו לו ויושיענו, זה ד' קוינו וכו' וזה הוא דמסיים חמר פולח דלא תימא ח'ו צקות ישראל פרוצה המה, לכן חמר פתיד לעשות מחול לצדיקים, ומסתמא גם לצדקניות וכל ח' מהמה באמצעו כמו כן במחול דתני צדיק' ג'כ כוונתם לש'ש, דהא מלינו בים שזכו לכך, ובמחון הקב"ה לפתיד לבח שיאמרו שני פעמים זה, ועיין צעין יעקב במסכ' בבא בתרא דף קכ"ז דר' ח'ו לא היו י"ט לישאל וכו' ולא ח'י חוששין לילך יצא וכו' וזה הוא הדרך עלך סיני ח'ר שמחל לעיל דף ד' ומסולק קושייתו וסליקא לך מסכת תענית.

דמחל חג' בן זיווג ראשון לפני חלי ח'ר דמחל בסומה דף ב' ח'ר חן מדווגין לו לחלם חלל כפי מעשיו ע'ש ומתוך חג' ביווג ראשון ע'כ וזאת ובזיווג שני כפי מעשיו, והנה ממ'כ למי חומרות חנו עיניכם, זיווג ראשון כבר עלה מעשים ככ'ל ח' חיווג שני חל כל אחת חוכמה לשוב חוזה שהיה ראוי לו לפי מעשיו, וכ'ל למח דהנה לעיל דף ד' ח'חא חמר ר' שמחל שלטת שאלו שאלו כהגון וכו' חוס' דר'ה שלשה שאלו ח'ח ויש מפרשים וכו' סומך דחכמה דידה מסתייע דלא מדווגין לה חלל כפי מעשה בדח'חא בסומה דף ב' עכ'ל ח'חא מדברי חוס' ח'חא דח'חא כפי מעשיו חלו דווקא חלל לחים ח'חא ח'חא כפי מעשיו וחלשה יתכן ח'חא כפי מעשיו, מלינו דיעת שוכח צעקן זיווג שני דוודלי בחור שגשח בצולה הוא זיווג ראשון חלמן שגשח חלמנה הוא זיווג שני, ח'ך בחור שגשח חלמנה ח' חלמן שגשח בחולה אחד דעה הוא זיווג ראשון ולחידך דעה זה הוא כפי זיווג שני, לפי שהוא זיווג שני מזד אחד, וכוכל לומר דברייתא סברי בחידך דעה דהא הוא גמי זיווג שני ח'חא דקחני מי שחין לו ח'חא דהיינו חלמן ויקח בחולה כפנה לשם ומסתמא מי שחין לה ח'חא דהיינו חלמנה גם זו בחת שמה ליקח ח'חא וכו' שם בחורים ובחולות חגשים ונשים דהיינו חלמן וחלמנות ח'חא דמזד דרך פלל חנו עיניכם דחין חנו יודעים מי יקח למי ח'חא מי כגור למי ח'חא לומר ממ'כ ככ'ל ח'חא גם מעשיו גורמים

מ ג י ל ה

בסיום חמס' חג' ודבר משה וכו' ח'ר משה ח'חא לחס וכו' והקשה מהש"ח בח'חא והא נקט צדיק'חא שלש רגלים ולא נקט חמי ר'ה' כדכתיבי חמי בח'חא פרשה וכו' וח'חא ע'ש, וגם ח'חא ח'חא ח'חא ברייתא מהא דח'חא שחלין ודורשין בהלכות פסח שלשים יום קודם פסח, עיין במג'ל הלכות פסח, לח'חא ב' קושיית חלו נקדים לעיל דף ד' ח'ר

בסיום חמס' חג' ודבר משה וכו' ח'ר משה ח'חא לחס וכו' והקשה מהש"ח בח'חא והא נקט צדיק'חא שלש רגלים ולא נקט חמי ר'ה' כדכתיבי חמי בח'חא פרשה וכו' וח'חא ע'ש, וגם ח'חא ח'חא ח'חא ברייתא מהא דח'חא שחלין ודורשין בהלכות פסח שלשים יום קודם פסח, עיין במג'ל הלכות פסח, לח'חא ב' קושיית חלו נקדים לעיל דף ד' ח'ר

אחרי פורים אחי' פסח נמי, אלא ע"כ ליל דהא
דחנא בצרייתא שלשים יום קודם פסח לאו דווקא
הוא וזכך מגים ומעדים דורשין שלשים יום לפני
וחדא מנייהו נקם בצרייתא, ושני צרייתא חלו
לא מיפליגי אהדי רק מה שזיר בהאי צרייתא
חכי באמרי' דמאי צרייתא שלשים קודם לפסח
איכא למיטעי ולומר דוקא שלשים יום לפני
ומשום דדורשין לפני לא לריך, לדרוש צי ביום
כסדרת חוס' במקשין בסוגי' דידן צפורים שחל
בשנה משום הכי בא להמיענו בצרייתא אחרי' ^ד
דדורשין צו ביום נמי, ובצרייתא דדורשין צו ביום
לא סגי דחדלי היינו מוצרים רק צו ביום לריך
לדרוש, משום הכי חכי בהאי צרייתא שלשים
יום, וכמו מר אמר חדא ולא פליגי, וכן כתב
מג"א בריש הלכות פסח ס"ק ח' באלוה פסח
זה"ה בשאר י"ט דורשין קודם לכן שלשים יום
וכן כתב מהרש"א בסוכה דף ט', ולפ"ז ממילא

יארץ קושי' ה"ן דשני צרייתא בלא סוגי' אהדי,
וכה יוכן כמי כוחה מג"א בסעיף דלפיל שכתב
שם ומשמע בפ"ק דתנילה דבי"ט עצמו מסויימים
לדרוש בענינו של יום ע"ש גבי פורים שחל
בשנה עכ"ל וקשה אמג"א מה שכתב ע"ש גבי פורים,
ולא הביא בקיצור הצרייתא משא תימן להם שהיו
דורשין בענינו של יום וכו' אבל לפי דברינו יתכן
דבצרייתא לא מצינו רק שלש רגלים ולא מצינו
אחרים אך מבין פורים שחל בשנה מוכח דבכל י"ט
דורשין שלשים יום לפני וצו ביום נמי ככ"ל לכך
הביא מג"א פורים שחל בשנה, הוציא מדבריו
דחף דלא תנא בצרייתא שלשים יום רק אפסח,
קאי נמי אפסח מועדים. ושני צרייתא לא
מיפליגי ח"כ האי צרייתא דהא לדרוש צו ביום ולא
קא חשיב רק שלש רגלים קאי נמי אפסח מועדים
וממילא מסולק קושית מהרש"א וזה הוא הדרך פלך
היינו פורים שחל בשנה וסליקא לך משכ' מגילה.

י ב מ ו ת

דבא לכאורה ללא נזר דמריש דקרא שפיר בשמע
דברי ר' יעקב בר חיי' אלא ודאי הביא הקרא שבה
להעיד עליו שלא חמר מדעת עצמו, דאי חמר מדעת
עצמו היה מפרש דבריו, אבל עכשיו שהי' חומר
סתם הכל יודעין שהוא חזרתו של משה, וכן
בדוחה האסמכתא חס האומר חומר משמי' דרבו
מסתמך חומר סתם והכל יודעין שחזרתו של רבו
הוא, ואם חומר דבר ששמע מאחרים, או חומר
דבר מדעת עצמו, מפרש דבריו ממי קיבל וסם
חומריו, שפיר מיידי מיהושע, אך על זה קשה
לי דוודאי ר' יעקב בר חיי' פייס צי' ר' יוחנן,
אבל מ"ס דדבי אליעזר שלא חמר משמי' דרבי
דכו, וג"ל דנס ר' אליעזר ידע האי סברה
ד' יעקב בר חיי' וסבר דאם חומר סתם הכל
יודעין שחזרתו של ר' יוחנן הוא, וצחמת צח
ר' יאדס לזה ופ"ז דחיקוד מתרץ בגמ' ע"ש,
ולפ"ז מסולק קושיתו וקושית סמפרס, ודע
אליעזר צו ביום סתם סתם' להאגלל קת עצמו על

צטיוס המסכ' דף קכ"ב ע"ב ח"ר אליעזר
ח"ר חנינא ורב שלום בנך וכו' ידע דקדק מאי
שייכות דהאי מיתרד למאי דחגי במסכ' זו, ואין
חומר כדי לסיים בדבר טוב, הא כמה זכמה
מסכ' שאינו מסיים בדבר טוב, ועוד למא דווקא
בהאי מיתרד שהיה בסוף ברכות, בנזיר
ובצרייתא ועוד דליתי בחד ממפרשי ה"ס שמדיין
בקרא וכל בנך ליעזר ד' ולא קאמר לימאדי
חורה, לתרץ בקדים דלפיל דף ג' ע"ב איהא
חזל ר' אליעזר חמר לשמיעתא וכו' על לגבי
ר' יעקב בר חיי' וכו' חמר להם מפני מה וכו'
וקשה מהרש"א בתי' לכאורה חן דל' כ"ב
מיהושע וכו' משכ"כ בדוחה האסמכתא שפיר
לקבל מדבים, יש לנו לתרד שחל קיבל מהו זה
חוס ולכן האומר יש לו לפרש ממי קיבל ושם
חומריו ומתוך דהא גבי יהושע חף שלא למד חלה
חמשה איכא לספוקי שחל מדעת עצמו חומר
לכך הביא ה"ס סיפא דקרא וכן עשה יאדס

בניך לימודי ד' היינו במו לימודי ד' שהיו יהושע
 שקיבל ממשה ומשה קיבל מסיני, והכל יודעין
 שהיו יצא דורש סתם ותורתו של משה היא,
 כמו כן בניך את חומרים סתם הכל יודעין שהורה
 של רבם הוא, ומכאן זה הרב לא יקפיד ונמלך
 רב שלום בניך, וזה הוא הדן עלך היינו חזק
 ר' אליעזר אומר לשמעתא וכו' כג'ל ומסולק
 קושייתו כדלעיל וסליקא לך מסכת יבמות.

זה שלא אומר לשמעתא משמי' דר' ור' אומר ר'
 אליעזר אומר ר' חנינא, מפרש דבריו ממי שמע,
 תלמידי חכמים כמו ר' יעקב בר חידי מרבים
 שלום בעולם שזדעים לפנים כדלעיל את האומר
 אומר סתם מסתמך מפי רבו מובהק שמע והוא
 ר' יוחנן ב"ר חזני כו' וכו' הוא ר' חזני ר' יוחנן
 שאני אומר מימרא זו בשם ר' חנינא לפי שאינו
 ר' מובהק ולר' חזני לפי שם אומר שכל וכו'

ב ה ו ב ו ת

העוסק בחורה ואינו מבטל מלימודו, חף לפי דאוס
 פנים יס לו הפסד, בחמת חין לו הפסד כי
 מלאכתו נעשית ע"י אחרים, ואין אנו לריבים
 אומר כפי' חוס' וספיר ש"ך להכח מימרא דרב
 חייה בר אשי דבנה ר' זירא אומר דור שכן דוד
 בא קטיגוריא דת"ח כפירש"י לפי שהם פוסקים
 תמיד בחורה ואינם מבטלים מלימודם כמו עמא
 דבר עבור מ"מ ולדרכי ע"ה ואינם מעורבים עם
 אחרת בני אדם ואינם נחשבים לכלום, ואדרבא
 מלמדים חוץ עליהם עד שבאים כמו דחיי רב
 יוסף לבזוי וזווי דבזוי, וא"כ מה הגולה יש
 להם שפוסקים בחורה אדרבה גורמין להם הפסד
 לכן בא רב חייה וקאמר חין להם הפסד עתידין
 וכו' כלומר כמו חילני סרק שאינם נחשבים מ"מ
 לסוף יעשו פירות כמו כן תלמידי חכמים חף
 לפי שעה אינם נחשבים לסוף מגיע אליהם השכר
 כי מלאכתם נעשית ע"י אחרים וליכא הפסד חף
 בע"ה זה הוא הדן עלך היינו מימרא דר' חייה
 בר אשי וסליקא לך מסכ' כחומות.

בשום האמכ' דף ק"ב ע"ב אומר ר' זירא
 וכו' אומר רב חייה וכו' עתידין כל חילני סרק
 וכו' וכתב מהרש"ל ז"ל בח"א דר' עתידין ע"ן
 דברי חוס' לפי שרצה לסיים בדבר טוב וכו' וזה
 דחוק עכ"ל, ואני הוספתי לשאול אמירא דר'
 זירא קטיגוריא דת"ח, פירש"י ז"ל הרבה מסמיכים
 ומלמדים חוץ עליהם עכ"ל למה בחמת תלמידים
 חוץ דווקא דת"ח וכי זו תורה וזו שכרה, להרץ
 בקדש דבנה לעיל דף ק"א ע"ב איתא רב חייה
 בר אשי וכו' אומר ל"י אחאי ואיפגרת ח"ל אי
 לאו דאיפגרת הוי עבדא טפי פירש"י והוא עובד
 הביטול וכתב מהרש"ל בח"א אי לאו וכו' ר"ל
 והיית פתח מלאכתך על ידי אחרים עכ"ל דברי
 מהרש"ל לריבין ביאור דקשה ל"י אחאי קאמר אי
 לאו דאיפגרת וכו' אחי הגולה יש לו אי עבדא
 טפי אי לא יכול לבזר אחרת, ואדרבא אי עבדא
 טפי נפעי לבזר אחרת היה צריך לאפגרי טפי
 שפסד הכי קאמר מהרש"ל והיית מלאכתך נעשית
 ע"י אחרים, ולפי' מסולק קושייתו דלחין דת"ח

ק י ד ו ש י ו

לדקדק חזקת הכי תכחי צמחי פליגי, ועוד קשה
 אדר' מחיר דקאמר ויחפול וכו' אי בחפילה חליף
 מילתא למאי צריך ללמדו ואמכות כלל, ושור' י
 להספיק דברי שמואל ח' ספר דר' מחיר אדר'
 שמואל, או לא סמך וסליקא, ועוד קשה אדרבי
 כהורא *

בשום האמכ' דף פ"ב ע"ב צמחיתן כל
 שפסקין וכו' ר' מחיר אומר לעולם ילמד אדם
 את בנו וכו' ר"ש בן אליעזר אומר וכו' ר' כהורא
 אומר טבית חכי כל חומות שבעולם וכו' וכן
 הוא בדרייתא עם משט שינוי הלשון ע"ה ויש

בביתו של יחזקאל מלאכה קשה ואחריו ערף
שלו חץ מקבלן הפלתו, כמחנה הכניז ע"ה
מסיר חזק וגו' גם הפלתו ואעפ"ה, ו' שמעון סבר
כ"ה בן יוחי צמרן כ"ה מזכרין ע"ה תורה
מלחכתו בעשית ע"ה חמרים, ואפי' לאגמרי
עיסקה לא צריך ק"ו מחיות, חלף שמימותו חלף
מעשי וקפחתי את פרנסתי, ומשום חב' צריך
סבב להחזיר יסד חמרים עם דרך ארץ, דעל מה
הוא לסמוך, ר' כהנא סבר כהנא קמח דלעיל
באגמריה עיסקה סגי וכו' יפה תורה עם דרך
ארץ דקח עבד סחורה. ושפיר קאמר מניח חב'
כל חומות חפ"י נקי' זקלה, זלפ"ו מסולק קפחתי וכו'
מה הוא הדרין עלך היינו מתני' עם גמ' דלעיל
ובליקח לך מסכ' קדושין.

בביתו דקאמר מניח חב' כל חומות הא' משנה
פרוכה צמרן אבות יפה תורה עם דרך ארץ,
להבין נקדים מה דאיתא לעיל דף כ"ה במתניתין
כל מלות הבן על האב וכו' גמרא תנינא להא
דח"ר וכו' ללמדו וכו' ר' יהודה חומר כל שחינו
גבו' צדק למד ע"ב ר' יהודה חומר וכו' מאי
בינייהו פירש"י מאי קא מוסקי ר' יהודה, איכא
בינייהו באגמריה עיסקה פירש"י אם למדו סחורה
לח"ק הרי למדו חיים, לרבי יהודה דחתי לטעמא
חומות דווקא וכו', לפי זה כוכל לומר דהכי
תנאי כהני תנאי, ר' מאיר סבר כר' יהודה דלא
סגי באגמריה עיסקה, משום הכי קאמר לעולם
ילמד חכם את בנו חומות קלה, כדי שיה'
תורתו קבע ומלכתו ערפי ויתפלל בזכות שנותנו
קבע למי שעובר שלו ולא ילמד אותו מלכתו

ג י ט י

בביתו דקאמר מניח חב' כל חומות הא' משנה
פרוכה צמרן אבות יפה תורה עם דרך ארץ,
להבין נקדים מה דאיתא לעיל דף כ"ה במתניתין
כל מלות הבן על האב וכו' גמרא תנינא להא
דח"ר וכו' ללמדו וכו' ר' יהודה חומר כל שחינו
גבו' צדק למד ע"ב ר' יהודה חומר וכו' מאי
בינייהו פירש"י מאי קא מוסקי ר' יהודה, איכא
בינייהו באגמריה עיסקה פירש"י אם למדו סחורה
לח"ק הרי למדו חיים, לרבי יהודה דחתי לטעמא
חומות דווקא וכו', לפי זה כוכל לומר דהכי
תנאי כהני תנאי, ר' מאיר סבר כר' יהודה דלא
סגי באגמריה עיסקה, משום הכי קאמר לעולם
ילמד חכם את בנו חומות קלה, כדי שיה'
תורתו קבע ומלכתו ערפי ויתפלל בזכות שנותנו
קבע למי שעובר שלו ולא ילמד אותו מלכתו

בביתו דקאמר מניח חב' כל חומות הא' משנה
פרוכה צמרן אבות יפה תורה עם דרך ארץ,
להבין נקדים מה דאיתא לעיל דף כ"ה במתניתין
כל מלות הבן על האב וכו' גמרא תנינא להא
דח"ר וכו' ללמדו וכו' ר' יהודה חומר כל שחינו
גבו' צדק למד ע"ב ר' יהודה חומר וכו' מאי
בינייהו פירש"י מאי קא מוסקי ר' יהודה, איכא
בינייהו באגמריה עיסקה פירש"י אם למדו סחורה
לח"ק הרי למדו חיים, לרבי יהודה דחתי לטעמא
חומות דווקא וכו', לפי זה כוכל לומר דהכי
תנאי כהני תנאי, ר' מאיר סבר כר' יהודה דלא
סגי באגמריה עיסקה, משום הכי קאמר לעולם
ילמד חכם את בנו חומות קלה, כדי שיה'
תורתו קבע ומלכתו ערפי ויתפלל בזכות שנותנו
קבע למי שעובר שלו ולא ילמד אותו מלכתו

כשקבל ארצו דלכאחרו ויהי צריך חין לזמור
 לזמן יוחל בערכו הפיר ויהי צריך, מהח"כ
 עם חין בזה פולס הי, זה הוא דמשה מחאי'
 הלזן זה פירשו כוזר הי שמואל כדברי ר'
 נהוראי, היינו ר' נהוראי דלפיל דמגלח אחת
 ללי יום שבת ומורה לא יעלה וכו' דדון מינה
 יצחק בלחמה ונזר עולם הי' זמשה בלחמה
 חסד מליכא דשמואל הי' נזר פולס, לכך יצא
 סומע בלשון חסד כל זה לשיטת רמב"ם אך
 כפירי' במאי' דף ד' צד"ה הריני כשמואל דלא
 פני' בזה פ"ס ובנזירות שמואל לא מפרש כלום
 צריך לומר דה"ל סדר שמואל לא הי' כוזר פולס
 דדון מינה תמידי וחין חילוק כלל בין כירות
 שמואל לכירות שמואל ובזמנת צני שמואל לזמני
 פירי' כשכירות שמואל דלא כהמ"ר רמב"ם ולא
 כדברי ר' נהוראי דלפיל, וקשה לרשי' וחזאי
 משגה מחאי' לכן פירש' כך דברי ר' נהוראי בלומר
 פולס בכזה דברי ר' נהוראי וזה הוא הדון עלך
 סיני מה בין נזר פולס' וסליקת לך מסכ' כוזר .

ב' וזכר עולם הבעל כתיבא דרעיה וזכר י' קדושה
אומר עולם חסד לשלשם חסד וזכר זלפה קטן
לחלק בין כזיר שמעון לכזיר שמואל צדק שמואל
הגמ' בין כזיר שמעון לכזיר עולם, דהא הרמב"ם
סבר שמואל כזיר עולם הי' לע"ז שפיר פסק צבי
שמעון דבחד סגי דממ"כ הי' סגי בחד שפיר חל
פליו בידות, וז' לז' סג' אחד כפי"ר רש"י בנחמיה
ע"ס דף ד' הרי"ם פסקון וכו' למחך ביהאדאס
הי' אפשר לבא לכלל חיבור אס נחמיה בידות דהא
מותר ליטעול למתים וכו' דלז' יתה יין ולא מבלת
עב וזל העשה הוא, קרננות חיכו מביח, חבל
בשמואל דהוא כזיר עולם כסמדת הרמב"ם הי'
למריכן האומר בשמואל הי' זה כזיר, דלמחל גל
סגי בחד וחיוו כזיר בכך וצדק עקל פסקר בנחמיה
עולם, ואס נסמח מתיא קרנן ומתיא וזלח
בצורה, לכך פסק הרמב"ם דחיכו כזיר עד שיתחבר
הריני בשמואל הרמתי, דודחי כזיר הוא וזל עליו
כידות עולם וצדק מדויק הימב הלשון של הרמב"ם
א"ל שמואל כזיר עולם הי' לסיכך סאומר אריב

חס עמך רצונו, לה די שלח חלין הקללות חדרבה
 חפכא מתחברא בכל יום ויום ברכותיו מרובה
 תכל תבירך דלא בן בעדותא ח'י, והגם בזמן
 חסיה שיה מקריבין בכל יום שני תעריך וודאי
 לא שייך לעיתא ברכות, ודמליך מפעליך, וספיר
 קאמך דחוקא מיום שחרב ביתך אך לפי זה קשה
 הו לעיל דף י"ג ע"א בנא חזקא וכן לפני
 הסנה וכו' ולעולם מדה טובה מרובה ממדת
 מרענותה הקשה ודמך ברה מרים ממחינה וכו'
 שלמה דבי הדרי פירא עכ"ל ולמה פריך תוס'
 פה"י חגיגה וכל פריך תוס' שמואל ב', דהא
 רחיקי מנח דמשה דרבא חס תמן עמך רצונו
 בכל יום קללותו וכו' וממילא חס עמך רצונו כל
 יום ויום ברכות מרובה, דהא"ן שייך לומר יתיר
 בכל יום ויום, 'שלמה' פי' הדדי בינה, ודמליך
 לחסך ע"י סכסכת דמליך דמליך וכו' וכו'

בסיום המסכת דף מ"ט ע"ה רשב"ג. חומר
וכו' חומר רבא וכו' והקשה מהרש"ה בנ"ה חמתי
לז' דקדק רבא צ"ל דקדק דכ"ז ע"כ חומר
מי יתן ערב, י"י ערב חילתא ערב דלמנה
כלומר ערב דלמנה חומר ערבא ע"כ י"י
וכו' ע"כ לחזק נקדים דיקדוק למיתורא דרבא,
דלא מסוק זה במקד חומר משה חומר לישראל
קודם הבית וחזק בזמן הבית מלאים ופומדים
לשמוע דבר ד' ומ"כ הם פירש הקדש בפסח
ולא כדדרש רבא ע"כ לדוד חזק לחזק החורבן
כרבא הם לא געש פקדו בפסח. מתי חומר
ע"ס שחרב צ"ל חזק הם קודם החורבן בני צדק
הכי ואפשר לחזק כסדרת פסח' לפילדף ח' ע"כ
צד"ה חזק שחרב צ"ל חזק דלא דקדק הכי מילתא
דפסיקה נקט פ"כ חזק חזק חזק חזק חזק
זה קולי חזק חזק חזק חזק חזק חזק חזק חזק

בבקר דהא חורו ערב עם צקר דהשתא חד יומא
 הוא ובחד יומא חין הרה כשתית ומאי הוא
 דקאמר מי יתן ערב חלל וודאי קאי לערב דבתרא
 דהוא קאי חורו שלאחריו ושם יסתנה הרה ציום
 אחר לטובה ולא כדרשת רבא וליכא למידק מרישא
 חבל מסיפא שפיר דייק בערב וכו' מי ידע כלומר
 ובי יודע הוא שיעיב מן הלילה שעבר אדרבא
 הסברה כוטה שלא ייעיב מן הלילה דהא חד יומא
 הוא חלל וודאי דחליף, ובה יובן עוד כוונת
 הפסוק דפתח בחד ופחדת וגו' וסיים בפתח
 מפחד לבבך וממראה עיניך אשר תראה, חבל
 לפי דברינו שפיר מסיים וסיפא דקרא לאגלוי
 ארישא קאי וסמי פירוש ארישא דקרא דהיינו בבקר
 תאמר מי יתן ערב היינו ערב דבתרא כנ"ל קאמר
 מפחד לבבך, דליכא חלל פחד אפשר דהשתנה
 בערב לרעה ואפשר לטובה, דבערב מתחיל יומא
 אחרינא, ואסיפא דקרא ובערב תאמר מי יתן
 בקר היינו בקר דחליף וזה וודאי כבר ראה הח"ד
 היהואמר וממראה עיניך, וזהו סדרן ערך היינו
 גמ' דלעיל דמה מובה מרובם וסליקא לך מסב'
 סומה.

לילה ויומם וגו' יש לדקדק בלישנא דקרא שמתחיל
 בלילה הא מלינו בשאר מקומות איפכא, קין
 וחורף יום ולילה, ועוד מאי הלשון יומם מה ה'
 חסר בקרא חס ה' כחוב לילה ויום, חלל וודאי
 הכחוב צא להשמיענו ולרמו דרשת רבא בכל יום
 ויום והיינו מערב עד ערב, כדמטינו ויהי ערב
 ויהי בקר, לכן מתחיל בלילה ושפיר קאמר ויומם
 כלומר כל יום ויום. ללילה לפטו דהו יום אחד,
 לאפוקי שלא ית' ציום אחד חלק אחד ברוב
 משלפניו ח', דערב שלפני היום אבקר דלמחר
 קאי דבבך איקרי יומא חדא, וכוכל לומר במדה
 טובה שהיא מרובה דאפי' בחד יומא חלק אחד
 מאותו יום ברבותיו מרובה מחלק שני, לכך לא
 מקשה תוס' מהכא חלמא כי הדדי ניטנו בדלעיל.
 היותא מדברינו דקרא בבקר וכו' קאי חורו שלם
 דהיינו מערב עד בקר וערב שלאחריו, וכל יום
 הולך אחר הלילה שלפניו, ולפ"ז מתורץ קושית
 מהרש"א דוודאי מרישא לא הוי לן למידק,
 דאדרבא איפכא הוי לן למידק בבקר תאמר מי
 יתן ערב הי ערב חלמא דחליף כלומר ערב
 דאחמול, הא ערב זה קאי אבקר דעומד בו
 השתא ממילא כמו שפיתא הרה בערב בן הוא

ב ב א ק מ א

בבקר דהא חורו ערב עם צקר דהשתא חד יומא
 הוא ובחד יומא חין הרה כשתית ומאי הוא
 דקאמר מי יתן ערב חלל וודאי קאי לערב דבתרא
 דהוא קאי חורו שלאחריו ושם יסתנה הרה ציום
 אחר לטובה ולא כדרשת רבא וליכא למידק מרישא
 חבל מסיפא שפיר דייק בערב וכו' מי ידע כלומר
 ובי יודע הוא שיעיב מן הלילה שעבר אדרבא
 הסברה כוטה שלא ייעיב מן הלילה דהא חד יומא
 הוא חלל וודאי דחליף, ובה יובן עוד כוונת
 הפסוק דפתח בחד ופחדת וגו' וסיים בפתח
 מפחד לבבך וממראה עיניך אשר תראה, חבל
 לפי דברינו שפיר מסיים וסיפא דקרא לאגלוי
 ארישא קאי וסמי פירוש ארישא דקרא דהיינו בבקר
 תאמר מי יתן ערב היינו ערב דבתרא כנ"ל קאמר
 מפחד לבבך, דליכא חלל פחד אפשר דהשתנה
 בערב לרעה ואפשר לטובה, דבערב מתחיל יומא
 אחרינא, ואסיפא דקרא ובערב תאמר מי יתן
 בקר היינו בקר דחליף וזה וודאי כבר ראה הח"ד
 היהואמר וממראה עיניך, וזהו סדרן ערך היינו
 גמ' דלעיל דמה מובה מרובם וסליקא לך מסב'
 סומה.

בבקר דהא חורו ערב עם צקר דהשתא חד יומא
 הוא ובחד יומא חין הרה כשתית ומאי הוא
 דקאמר מי יתן ערב חלל וודאי קאי לערב דבתרא
 דהוא קאי חורו שלאחריו ושם יסתנה הרה ציום
 אחר לטובה ולא כדרשת רבא וליכא למידק מרישא
 חבל מסיפא שפיר דייק בערב וכו' מי ידע כלומר
 ובי יודע הוא שיעיב מן הלילה שעבר אדרבא
 הסברה כוטה שלא ייעיב מן הלילה דהא חד יומא
 הוא חלל וודאי דחליף, ובה יובן עוד כוונת
 הפסוק דפתח בחד ופחדת וגו' וסיים בפתח
 מפחד לבבך וממראה עיניך אשר תראה, חבל
 לפי דברינו שפיר מסיים וסיפא דקרא לאגלוי
 ארישא קאי וסמי פירוש ארישא דקרא דהיינו בבקר
 תאמר מי יתן ערב היינו ערב דבתרא כנ"ל קאמר
 מפחד לבבך, דליכא חלל פחד אפשר דהשתנה
 בערב לרעה ואפשר לטובה, דבערב מתחיל יומא
 אחרינא, ואסיפא דקרא ובערב תאמר מי יתן
 בקר היינו בקר דחליף וזה וודאי כבר ראה הח"ד
 היהואמר וממראה עיניך, וזהו סדרן ערך היינו
 גמ' דלעיל דמה מובה מרובם וסליקא לך מסב'
 סומה.

רצ פסח את ידיו כשהלכו צדיקים לתל מכלול
 חיתמר, ודען כול חנן לו קורה של הקדש וכו'
 צנחה לחוך ביהוה הרי זה לא מעל עד שידר
 תחתיו שזה ערומה, ואמר שמואל והוא שהביאה
 עמי ארובה, פירש' דר' והוא שהביאה ולא
 קצעה בצנין דלא הוי שינוי עכ"ל, תוספות
 דר' והוא שהביאה תענה כי קצעה נמי לא קני
 דשינוי החומר לבדייתו הוא כדקאמר בהגוזל קמא
 דף ל"ו ואי דגזל כסכת מסבירי' ופיר' וזו לא
 קני בשינוי מ"ס דהדר עבד להו כסכת עכ"ל
 התוס' ויש לדקדק למה הקשה תוס' ממימרח
 דגזל כסכת בפשיטתא הוי ל' לתקפות מנהגית
 דהגזל עדים מוכח דשינוי החומר לבדייתו לא
 הוי שינוי ככ"ל, חלל חודו ל"ל מנהגי' לא צפי
 להקשות דהיינו וכל לומר כסדרת יצוי דעמי
 מתני' חף בשינוי החומר לבדייתו וקני, משום
 הכי פריך מנסכת ועבד וזו דהוא מיהא דרוב
 פסח גופי' ולשימא פריך תוס' שפיר, לחך
 תוס' כוכל לומר דרוב פסח סבר שינוי החומר קני
 ועם כל זאת לא קשה קמא, תוס' דלעיל דף
 ל"ו חיתא חמר רב פסח הוי מין דגזל כסכת
 וכו' ועבדי וזו לא קני, תוס' דר' ועבדי' וזו
 דווקא וזו חבל עשה מן הקסכת כלי כגון כוס של
 כסף קני חפ"ג דהדר עבד ל' כסכת דלא גרע
 מנסרים ועשאו כלים, חבל וזו ולבינה חין תורת
 חשיבות עליהם כ"כ עכ"ל תוס' וכתב מהרש"ל
 הימא ממה כפוך חי חיידי בנסרים שכל לשלם
 ולהיותו נסרים כדלחשונה הו' לאמריקן צעיל דלא
 קני לרב אפי' משום דהו' שינוי החומר לבדייתו
 וה"ס לרב פסח וזו חיידי בנסרים שאין חוזרין
 לבדייתן ח"כ מאי רח"י חיתא עכ"ל וכתב מהרש"ל

וזין כן תקום תענה חודו נסרים שינוי חיתמר
 הוא בלתיחא צדים פירקן. וחף שהר"ס כתב
 כן לרב חפ' דשינוי דהדר לא הוי שינוי חפילו
 מדרבנן וכן סבר רב פסח ע"ס והביא רח"י
 מליבני וחיי דאכל, תוס' לא כדחך להם לומר
 כן לרב פסח דהא לשימא דר' צנח' דף ל"ה ע"כ
 דר' בשבט שכל נצי גילה וכו' מוקי רב פסח
 לר' דחף שבת עכ"ל גילה דגזל הוי, דשינוי
 דהדר קני לר' יודא וכן פסקו הפוסקים כר' יודא
 חליבא דרב פסח ומהם הארכו תוס' לחלק לרב
 פסח דליבני וחיי לא חשיבי כ"כ שינוי עכ"ל
 מהרש"ל ולפ"ז לא מקשה תוס' מדי לפיל דף כ'
 ארב פסח גופי' מנסכת ועבד וזו דנוכל לומר
 כסדרת תוס' דהכל זכסדרת מנהגי' דדוקא וזו
 וליבני לא חשיבי כ"כ, חבל נסרים ועשאו כלים
 חף בשינוי החומר קני משום הכי אמריקן בצנחה
 לתוך ביהוה דהוא דומיא דנסרים ועשאו כלים דקני
 חף בשינוי החומר, כי קצעה בצנין ושפיר פירש
 רש"י והוא שהביאה עמי ארובה ולא קצעה בצנין
 חלל חודו ל"ל לתקפות מנהגי' ופיר' וזו לא
 פוסקים הסכימו כר' יודא חליבא דרב פסח דחף
 בשינוי החומר לבדייתו קני ככ"ל וכמאל כוכל
 לומר דחף הבדייתו דמוכין ס"ל כהני פוסקים
 וכרב פסח ומשום הכי לוקמין בכל מקום כר מלח
 עוכין דקנסא בשינוי וזין כזן מקום לקמי' הרב
 פני יהושע דבדייתו הוא לגבי האכלתו, דהא
 שארי פוסקים סברי דשינוי החומר לבדייתו קני
 וזה הוא האדן פלך היינו גזל כסכת ככ"ל וסליקא
 לך מסכ' בבא קמא.

בבא מציעא

פירוש לדברי תוס' כדי לסקל על המעין דבבא
 קמא דף כ"ט חיתא מי שבערה כדו בשרות
 הרבים, ולא סילק חרסיו וזה אחר וכלל ופירקל
 במרסיו חס הסקל בעל כד חת כוקא לחת
 כפילת

בנסיוס המסכ' דף קי"ז ע"כ וקי"ח ע"א
 במתני' מי שה' כותלו סמוך לגינת חבירו וכו'
 חין שומעין לו משקבל עליו וכו' חין שומעין לו
 תוס' דר' חמר ל' האמסך חן שומעין לו וכו'

[illegible]

ושמעאל קרר אורח: בשמו שמעון בן נכס: בשמו
 מאה ג' נוס', לחץ בקדים מה שהיה מאה ג'
 בח' על דברי ר' ישמעאל הנה שחכים ופי
 ועיקר דבריו מי שלל שמעון שהיה נסמך לא
 בקרא רבי כמו בן שמעון בן נכס לא נקרא ר'
 שמעון, אך עתה ספלי בשם ר' ישמעאל ברך
 ערב הולא והסוף: על דברי רבי החונק ופי
 הכוג דדיני חבלים דבני עממה ג' ש', וזה
 מארץ דקדוק שני דודאי יתבאר דמארי קרא
 אורח בן נכס סתם לפי שלל נסמך, אך ר'
 ישמעאל ראה שהסוף הרי החונק דבני עממה
 קרא אורח בשמו שמעון בן נכס חף שלל נסמך
 עדיין, לפי שהוא רואה לסבוק חף דדיני ממונות
 חבל דקדוק ראשון עדיין באקומו עומה, וכרס
 לי לחץ דלעיל פסק: לא יתבאר דף כ"ד פ"ב
 חיתא, ח"ד יתבאר הנה שיתבאר ידירס, וישעיר
 ילפין וכו' פירש' ז"ל ידירס בחפלה יחיר פנה
 לדרוס, פ"ג, ויש לדקדק מי קורא שילט מקדמה
 להעשיר, ויחיר פ"ג דבר קב' בזה, והלשונות
 באחד מוסר כמה, ודירס פ"ג פ"ג פ"ג

לחיות מבוזה בשם חכם, הכי הוי לי למימר מי
 שיחיה פניו בחפלהו לכל דרוס יתחכם, ומי
 שיחיה פניו ללפון יעשיר, ועוד מאיה חכמה
 מיירר' ישמעאל, אי בחכמה מילי דעלמא הו
 כבוד מדומה הו, ואל יתהלל חכם בחכמתו, ופי
 בחכמה תורה לא בשמים הוי ולא מעבר לים
 הוי, יעתי ומלחמי תלמך, מי שעושה לילות
 עינים לעסוק בתורה, וזה להבין דברי תורה,
 ואפשר שזה דחק להרי"ף ז"ל לפרש הנה להחכים
 שיתקיים ת"ת ידירס כלומר יעשה תורתו קצב
 מעיקר, כימן שהוא עיקר של חכם, והנה
 להעשיר ילפין יעשה מלכתו ערלי וטפל כד
 שמאל שהיא יד כהה כי ימין הו דרוס, ולפון
 הו שמאל, ולו זה הו יקיים בידו, ויחכים
 ויעשיר ע"ש ולפי פירושו מתורץ כמי דקדוק ראשון
 מקמל דחא בן נכס מלי עברי, הו בכל דור
 ודור וכל האדם לקיים דברי ר' יתבאר, ולעשות
 תורה עיקר ומלכתו עפילה וזה יתחכם, ויהי
 חכם בתורה, וזה הו הדקן עלך היינו ח"ד יתבאר
 בפרק לא יתבאר כ"ל לוסליקא כך מ' בבא בתרא.

בסמס מס' במסא דמור מלח, ויבא
 דחמה, ח"ל חידר מלי עבדה דחורס ג' ש'
 פירש' ז"ל ואם דברך חידר ונאם דלחמה
 פ"ג, ונאם לוח דחורס ג' ש' ללחמה שיר דחי
 לא דחמה עבר כחיה פ"ג פ"ג ד' יתבאר יתב
 עמו קמי סבור ונאם, ונאם ד' דקדוק במלי
 פליגי כמי הרי לשם מה שהיה עבר מלח לבסמי,
 ומלי ביניהו לדינא, וכוסלחמה ולעיל דף ס"ג
 חיתא בנ' הסוכר חת הסופל ופי שכל לעשות
 עמו מלחמה וכו' שכלו מור דף ג' פ"ג
 לעשות וכו' ואפי' דלח חמר לעיתותי ערב פ"ג,
 ויחיר מה לבני דוקא לי חמר לעיתותי עמו
 עבר מור, ונאם חמר דלח חמר עבר מור,
 ונהה עבר ונאם בנ' שחם ד' חמר קדק
 כך חמר חמר חמר חמר, ויחיר חמר חמר

עלם לכרי למלכה אחיה, בערב קודם נמר
 מלכה הפסד חיות י"כ והו סנר חלבי דוקא
 לעיתותי עבר לחמר באר עולמה מור ונאם
 חמר חמר דלח עבר חמר, ונאם סנר בריח
 סנר ולא חמר, ולפי' הני חרי לשכל נמר
 מחלקים בנ' דלחמה קמל סנר כחמר חמר
 דלח חמר לעיתותי עבר מור, ונאם לא סנר,
 שחם סנר חמר חמר מלכה חמר פ"ג
 קיס לי בגויה וכו' ולחמה חמר סנר חמר
 חמר חמר חמר, לכך חמר חמר חמר מלכה
 חמר לו חמר חמר חמר חמר חמר, כלומר
 חמר חמר חמר חמר חמר חמר חמר חמר,
 ונהה חמר חמר חמר חמר חמר חמר חמר חמר,
 חמר חמר חמר חמר חמר חמר חמר חמר חמר.

עם כל זאת קשה למה יהיו חבובים ולא יהי להם חלק ע"ה ועוד מאי שייכות להדדי דברי ר' יוסף לזה שהביאו הגמ' ה' ר' ב' רשע לעולם וכו' ובידק ים להקשות אמתני' דכל ישראל דרישא וסיפא סתרי אהדי דפתח כל ישראל ים להם חלק לעה"ב וכדלעיל אפי' מי שנתחייב מיתה צ"ד וצסיפא קאמר וזילו שאין להם חלק לע"ה, לתרץ נקדים דלעיל דף מ"ז איתא אמר עולא אמר ר' יוחנן אכל חלב והכניס קרבן והמיר דתו וחזר צו הוואיל וזידיחי אדחי, פיש'י הוואיל וזידיחי הקרבן כשהמיר דתו וכו' אמר רב יוסף אכן נמי תנינא הו' זה קדשים וכו' והוינן זה כיון דליקטל הוי להו כפרה וליסקו לגזוה ע"ש תוס' גד"ה ואמרי כיון דליקטל והא דתנן בחלק אנשי עיר הכידחת אין להם חלק לעה"ב הני מילי דלא ליקטל, אבל אם דנו אותם והרגום ים להם חלק לע"ה עכ"ל תוס' ע"ש פלוגתא דרב יוסף ואביי, הוואיל מדברים אלו דרב יוסף סבר אותן דכהרגו צ"ד הוי להו כפרה ויש להם חלק עה"ב ומסבירא אף אותן רשעים שלא כהרגו רק ששבו מדרכם הרעה הוי להו כפרה וחלק ע"ה כמאמר הכביח בשב דשע מדרכו וכו' וזוה מתורץ קושייתנו אמתניתין דכל ישראל דכולא מתניתין איתא כרב יוסף דכל ישראל אף הרוגי צ"ד ים להם חלק ואילו שאין להם קאי על אותן שלא כהרגו או רשעים שלא שבו לאילו לא הוי להו כפרה, כמו כן מתרץ נמי הבעל תוספות י"ט מתניתין דאנשי עיר הכידחת ע"ש ולפ"ז מתורץ נמי דקדוקים דלעיל דהקיינו דר' יוסף הויל לשיטתו דלכל ישראל אף לרשעים ים להם חלק, וראה במשנתנו דעיר הכידחת ולא ידבק וכו' אבדו רשעים מן העולם וקשה לו למה אבדו ועל זה קאמר מאן רשעי' כלומר על איזה רשעים שייך לומר אבדו ומתרץ בעלמא אמר רב יוסף גבני וכפירוש מהרש"א ז"ל שגביבא עדיין בידם ועובדים על החרס ואם כן לא שבו מדרכם הרעה ולכן אבדו, ובאמת כל עובדי עבירה שלא כהרגו או שלא שבו אין להם חלק לעולם הבא

צמיוס המסכ' ולא ידבק בדרך וכו' מאן רשעים אמר רב יוסף גבני ת"ר רשע צא לעולם וכו' וכתב מהרש"א בח"א ים לדקדק שגיגה במיתת רשע ממיתת אדוק, שאמר אבד רשע, לדיק כפטר עכ"ל, והנה לכאורה אין זה קושי' דבגדין אין שייך לומר אבד לכך קאמר כפטר אבל באמת שפיר מקשה, דמסויס צבדליווח"ל ובקרה דמיתתי בתיב הגדיק אבד, וצסיפא דקדא גאספ דדיק, ואנשי חסד נאספו לשון רבים, לכן מפרש מהרש"א הגדיק אבד קאי על אותן שלא שמועל לבס שהמה סוברים הגדיק אבד ולא שמו על לב, ואנשי חסד היינו בעלי חסד המתעסקים עם המת נאספו אל ביתא של דדיק ואין מספידין אותו כראוי באין מבין וכו' ע"ש באריכות, והנה מהרש"א ז"ל מתרץ שפיר הקרה הגדיק אבד, אבל עדיין ים לדקדק אלישנא דקאמר במיתת הרשע, רשע אבד מן העולם והא משנה ערוכה היא כל ישראל ים להם חלק לעה"ב ובידק לפי פירוש ר"ע ברעמכא כל ישראל ואילו שנתחייבו מיתה צ"ד מפני דשעתן ים להם חלק לעה"ב, אך אין כל ישראל שווין הגדול לפי גדלו, וקטן לפי קטנו עכ"ל ובמלת שאין ישראל נאבד, ואין לומר שרשע אין בכלל ישראל, הא מקרה מלא אם אחפון במות הרשע כי אם בשב רשע מדרכו וחי' ולמה תמותו בית ישראל, כשמע מזה שאף הרשע בכלל ישראל, ואין לומר אבד מן העולם קאי אע"ה, הלא גם הגדיק אבד מן עה"ז הלא וודאי קאי אעולם החיים, כמו שמפרש בעל תוס' י"ט ועמך כולם לדיקים לעולם ירשו ארץ היינו ארץ החיים והוא הע"ה עכ"ל: ועוד ים לדקדק ארץ יוסף דקאמר מאן רשעים גבני הא לא תגבז הוא לאו שנתורה כמו שארי לאוין, ומאי אולמי האי מהאי דדוקא גבני מביאים חרון אף, ולפוס דיהטא כוכל לתרץ זה צבדי מהרש"א שמפרש אותן רשעים שעובדים על החרס וקאמר מאן רשעים שכל דור שעובדים על החרס אמר ר"י גבני הן הגבנים שנותנים חרס צ"הכ על הגביבות והם עובדים גם על החרס ומביאין חרון אף,

חכם וכו' והיינו דקדאמר זה הכלל כל השבע להקל על עצמו חייב שאם התנה שומר שכיר להיות פטור מגביה וחבירה ולהתחייב בזונסין ובאכסא והוא טוען שנגבזה ושבע על כך, אע"ג דמשנה דפטור לחובה היינו לפי דין תורה דהוי פטור מחובסין וחייב בגביה ויהי' דינו לפטור אפי' חייב כיון דשבע להקל על עצמו כפי תכלו ואם נגבזה וטען שכתבם ושבע על כך אע"ג דמשנה מחובה לפטור היינו לפי דין תורה דהוי חייב בגביה ופטור מחובסין ויהי' דינו לחייב אפי' הכי פטור כיון דשבע להחמיר על עצמו כפי תכלו וכן כל כיוצא בזה עכ"ל מליכות פועמים בש"ס דכולא סדר נזיקין חדא מסב' היא והיינו דקדאמר הדין עלך היינו מתני' מתנה שומר חכם וסליקא לך מסב' שנופות.

בסיוס המסב' דף מ"ט ע"ב זה הכלל כל המשנה וכו' זה הכלל כל השבע להקל וכו' כתב הרב חוס' י"ט בד"ה זה הכלל בנוסחא תלמידי וכן בירושלמי לא נרמין זה הכלל קמא, אבל הר"ן העתיקו ואפשר שהוא לא גרס זה הכלל בתרא עכ"ל דהנה לכאורה משמע דתלמודא חדא מילתא ביניה לכן לא גרים אלא חד מנייהו. ומה וכו' דרך גרים תלמודא וכו' אנו להבין אמתה הא אלה מנייהו ללא טורד, לקיים הגירסא דתלמוד שלנו כתב הבעל תורת חיים בספרו אמתה י"ל אכן קיימא לן מתנה עליו שומר שכיר ופירוש פטור מגביה וחבירה ולהתחייב בזונסין וכן כל שאר שומרין יכולין להתנות כפי רצונם ולא הוי כמתנה על מה שכתוב בתורה, ודין זה אלא ממתניתין דבבא מיעיל דף ל"ד מתנה שומר

ה ו ר י ת

בז"ע לתרץ נקדים דלעיל דף י"ב ע"ב תנן כל האדיר וכל המקדש מחבירו קודם את חבירו, מכל דתנא דבי רבי שמעאל וקדשאו וכו' ויש להקשות הא מוקדשאו מוכח דכהן קודם וקורא בראש ולא מחלק בין שוין לאין שוין ומתניתין דהכא מחלק וקאמי' בשלישן שוין ת"ח קודם, ועוד למה לא מיייתי תלמודא דכהן קודם מקרא וקדשאו, דפסוק זה מיידי בגימין, וגם במסב' זו למתני' דכל המקדש, וכולל לומר סברת הב"י בזה סימן קל"ה דהא דהוריות לאו כללוא הוא לכלול קריאת התורה אלא בשאר דברים שמואם להקדים הכהן כמו לברך ביהם וליטול יפה מנה, אבל דיני קריאת התורה כמתני' דגימין, והליתאמר עלה בגמ' ואין לת"ח דין קדימה כלל על כהן פ"ה עכ"ל וכן פסקין בזה סימן קל"ה פ"ה אפי' זה מתארך ולא מיידי בקרא וקדשאו, דמה מוכח דכהן קודם מנה קדשאו אף כשואת פ"ה וקרא בתורה בראש ומתארך כמי קשיא דהנה דלא סמי' מתניתין דגימין דהכא דהס

בסיוס המסב' דף י"ג מתני' כהן קודם ללוי וכו' ממזר ת"ח קודם לכ"ג פ"ה, כהן קודם ללוי מגלן שכל' ויש להקשות מהא מתני' למתני' דגימין דף כ"ט ע"א אלו דברים וכו' מפני דרכי שלום, מנה"מ אמר רב מתנה וכו' רבי חייה דר אבהו וכו' לא שמי אלא בסעודה אבל בב"ה הכהן לא דתת' לאנשי פירש"י אבל לענין לקרות בתורה בב"ה כהן חולק כבוד ללוי דלא ליתא שאלא לאנשי ולמימר אלא כמי קרינא ברישא דהיינו דקאמי' מתני' כהן קורא ראשון כמה שכתוב בתורה וליזר רשאי לחלוק כבוד דברד ולשכותו מפני דרכי שלום עכ"ל וכמלא מוכח מהתם דכהן דוקא קורא בראש אף שהוא פ"ה וזה הוא כגד משתנינו, ואין לומר מתני' דגימין מיידי בשוין, אבל בשלישן שוין ת"ח קודם, דהא טעמא דמתני' מפני דרכי שלום ואף בשלישן שוין אלא שאלא לאנשי ולמימר גם חגי חכם אלא כמי קרינא ברישא, כפירש"י אלא ודאי דהא לחלק בין שוין לשוין שוין וכלל שוין שוין קודם וקשיא

שווין זה הא הדלך פלך היינו מתצטן כל
החדיר וכל המקודש ככל וסליקא לך מסבת
הוריות.

דהתם מיירי חף לקלות בתורה דקחני כלן קורא
ראשון, ובחמת מייתי קרה וקדשהו, משח"פ
משנתינו דקחני כהן קודם ללוי מיירי דק משח"פ
מלות כסדרת הצי ושפיר לחלק בין שוין לשחינן

ז ב ח י ם

בחדל ופליג בחדל ובחמת מתצטן כלל תכל
דברייתא וה"ק ר"ש סבר אין חייבין משום פיגול
וכו' כמו במתני' ופליג בדברי ר"י והיינו דקחמיר
רואה אני להחמיר לא כתנא דמתני' דסבר חליטא
דרי' דחייב רק רואה אני להחמיר חבל אין חייבין
ובזה מסולק דלל קחמיר ר"י מחייב דבחמת חייבו
מחייב רק דרואי להחמיר, ומסולק כמי קופית
חוס' דוודאי חמתני' דלל תני תמורה וכסכים
לא קשה דכולל לומר שייר במתני' דבתרי מלי
שייר לומר שחרי' משיר דאין להקשות מלי שייר
דחרי' שייר דהא תרי מלי ניכיה תמורה וכסכים
ואדברייתא לא קשה דלל הביא והשוחטן בחוץ דהא
לדברינו סבר ר"ש השוחטן בחוץ פסול ומותר ככ"ל
לכן לא הביא דברייתא כלל, וזה שמדייק ר"י יוסי
בכולן כלומר חף בשוחט בחוץ רואה אני להחמיר
היולא מזה דתנא דברייתא חולק חתנא דמתני'
וסבר דבין לר"ש ובין לר"י חיוב כרת ליכא בין
בשאר דברים בין בשוחט בחוץ, ולע"ז מתארץ
קושי' חוס' דהכלל דכולל לומר דר' יעקב סבר
כתנא דברייתא דלעיל דליכא חיוב כרת חף לר' יוסי
ושפיר קחמיר חסור לסייען זה הא הדלך
פלך היינו מתני' ובדייתא דקדשי עובדי סככים
ומזלות ככ"ל וסליקא לך מסכ' וצחים.

בסיום המסכ' דף ק"ו ע"ב אמר מר וכו'
ח"ר יעקב חסור לסייען ולעשות שליחותן, חוס'
בד"ה חסור תימא לר"י דאמר לעיל וכו' לא הוי לי
למיתני הכל לשון חסור, לתרץ נקדים לעיל בלי
צית שמאי דף מ"ה ע"א תכן קדשי עובדי סככים
ומזלות וכו' אמר ר' יוסי בכולן רואה אני להחמיר
חוס' בד"ה והשוחטן בחוץ, וז"ל בגמ' לא תני
בברייתא שוחט בחוץ והכל לא תני תמורה וכסכים
דחני' בברייתא זה תימא עכ"ל לתרץ תימא זו
כדקדק לעיל במתני' דמחלק ר"ש דבריו בהרי
בבא ודרי' ליטא הכי בג"ל קדשי עובדי סככים
ומזלות אין חייבין משום פיגול כותר וטמא ושוחט
בחוץ ועוד י' לדיקדק בברייתא דחני' בדברי ר"י
רואה אני בכולן להחמיר ולא קחני בקיטור ר"י
מחייב, וביותר קשה דיקדוק הלשון בכולן דקחמיר
מה ה' חסר בלמרו רואה אני להחמיר, ואפשר
בכול לומר דמתני' סבר ר"ש פיגול כותר וטמא
אין חייבין עליהם חבל חיסורא ליכא והשוחטן
בחוץ פסול ומותר לעשות כן דמלינו ששחיטה קל
משאר עבודות ששחיטה כשירה בזה, ומש"ה לא
תני בחד בבא ובחד ליטא, ואין להקשות דאם
בדברינו חמאי צריך כלל לחתויי והשוחטן בחוץ
דאח מותר לעשות, זה חייבו דעפי' להשמיטנו
דרי' מחייב ותנא דברייתא סבר כתנא דמתני'

מ נ ח ו ת

חיסור שחמתי חוץ י' כח חוץ עשו זאת, ובחלת
דלכני נח ה' מעלה לעבודת סככים ומזלות
צ"זכר עכ"ל חייבו נדרים וגדלות שביעית
צ"זכר ומזלות, ליתקצ וכו' לדיקדק קבל חלוקה
לחלק

בסיום המסכ' דף ק"ט ע"ב חוץ לר"י לומר
דבר אחר וכו' והעלה פליז לשם שמים, חוס'
בד"ה והעלה פליז תימא דרי' י' כח חיסור
שחמתי חוץ, שירות חוץ קחמיר לשם שמים והלא

ואי קאמר לא יכלהו הוה חמינה דגני ישראל לת
 ילא חף בדעבד, אבל קדשי עובדי כוכבים ומזלות
 ילא בדעבד, אבל לכתחילה חסור לעשות כן,
 משום הכי קאמר ר"ש אומר חין זה עולה, ופי'
 הרב דרמבורה וברי היה חולין גמורים וזה הוה
 דנפקא בקדשי ישראל, אבל בקדשי עובדי כוכבים
 ומזלות חף לכתחילה מותר לעשות, ופי' דהנן
 בצנחים והאומן בחוץ פטור ל"ל פטור ומותר,
 דמליכו גבי שבת יש מהן פטור אבל חסור, ויש
 מהן פטור ומותר. ומכאן ראי' לדבריכו בהדרן
 עלך דצנחים שר"ש סבר פטור ומותר, היולא מזה
 מכא מה שמענה בלישנא וקאמר חין זו עולה
 מוכח דקדשי עובדי כוכבים ומזלות מותר לשחטן
 בחוץ וליכא פיוז כרת וזה הוה הדרן עלך היינו
 מתניתין הרי עלי עולה וסליקא לך מסכת
 מנחות.

לחלק ולומר דקדשי כפרים מותר לשחטן בחוץ
 חפי' לכתחילה, וחין לומר דבוכיחו כן ממחזי'
 דצנחים צמח צ"ש דף מ"ה דהנן התם קדשי
 עובדי כוכבים ומזלות וכו' והאומן בחוץ פטור
 דברי ר' שמעון דילמא התם מידי בדעבד בפשטי'
 דלישנא והאומן פטור, אבל לכתחילה חסור
 לעשות כן, לחרץ זאת נקדים דמעבד לרף ע"א
 הני הרי עלי עולה וכו' ואם הקרינה בבית פוכין
 ילא, ר"ש אומר חין זה עולה, גמ' ילא הוה
 מיקטל קטלה וכו' אמר רב המכונה וכו' וקשה
 חמאי משנה בלישנא וקאמר חין זה עולה הוי ל'
 למימר ר"ש אומר לא ילא והוי כמי משתמע לא
 ילא, וצריך להציג אחרת ועל זה ששם ליכא
 חיוז כרת משום שחומי חוץ, וכדאיה ליישב דהנה
 מתגי' סתמא קאמר האומר הרי עלי, וודאי קאי
 לישראל דרוב המביאים קרבנות ישראלים נבנו

ב ב ו ר ו ת

אחר לכולא מילתא לא הקשתיו רק לשנה, וכוכל
 לומר תירוצא אחר דלעיל דף כ"ד ע"כאיתא איבת
 דאמרי אמר רבא וכו' דאז רבא הוה דאמר לשנה
 הקשתיו וכו' הדר צ"י רבא מהכיל פירש"י הדר
 צ"י רבא מהכיל קמיתא וסבירא לי' כמי דלמילי
 דאחרנייתא כמי איתקש ע"ש, ולפי' כוכל לומר
 דסוגי' דאז קאי בההיא תירוצא דהדר צ"י רבא
 ומסולק קושי' דאז חה הוה הדרן עלך היינו
 ליבא דאמרי ובהדר צ"י רבא וסליקא לך מסכת
 בכורות.

בסיום המסכת דף כ"ח ע"ב מתגי' בלחם
 דה מעשרין וכו' ה"י לו מלא וכו' ר' יוסי גר'
 יהודה אומר משער, ר' יוסי דרבי יהודה מ"מ
 וכו' ויחזקא מעשר בהמה למעשר דגן וכו' דאז
 דף כ"ט ע"א דר"ה איתקש וכו' פ"ה מדכתיב וכו'
 מיהו לרבא קשה הני מעשר טעמא דר' יוסי צר'
 יהודה עין דף כ"ג ע"ב התם אמר רבא אמר
 קרז שנה שנה, לשנה הקשתיו ולא לדבר אחר,
 וי"ל לענין לעשר מה על זה וכו' עכ"ל והנה
 תירוצו דחומי דחוץ דאי לשנה הקשתיו ולא לדבר

ה ו ל י ו

שתי תורים או שני בני יונה, והאז חוזין ותרגומים
 ובני יונה כולן בכלל שילוח הקן המה, לחרץ
 נקדים בדף קמ"ח תנן שלחם וחזרם וכו' אמר לי'
 ההוא מרבנן וכו' חין לי חלא לדבר הרשות
 לדבר מצוה מגיין, פירש"י לדבר מצוה כגון קן
 יולדת ולשחרת מלרע מגיין, ויש לדקדק גם
 בפירש"י

בסיום המסכת דף קמ"ב מתגי' לא יסול
 דאז וכו' חפי' לטהר את המלרע וכו' ויש לדקדק
 סתמא חתנא לטהר את המלרע דכתיב
 ע"ה חזר, ושכן כמה מצות שקרבנם תורים או
 בני יונה דכתיב בפ' ויקרא כגון שבעת עדות
 שבעת פסוקי דכתיב ואם לא חזר וכו' והביא

חולדה

חולק

עוזה

עדות לא שנועת ציטוי דודאי לא חלים האי
עשה מהאי עשה ולא הוי ס'ד דלדחי שלום הקן
לדבר מזה כזו, ולפ' מסולק נמי קושייתינו
חמתני' דנקט חפי' לפאר את המאורע דמשיס
שלום בין איש לאשה כדמסיק הגמ' בדף קמ"א,
ואין להקשות דלינקוט נמי קן יולדת דנמי משיס
שלום זה לאו קושי' היא דשכיחא צפי' תזריע
בתיבה וחדא מנייהו נקט, וזה הוא הדקן עלך
היינו מתני' שלחה וחזרה וכו' וסליקא לך מס' תולין.

צמירש'י האי דיקדוק דנקט קן יולדת ומהלך
מאורע ולא נקט שנועת עדות ושנועת ציטוי
דמקדם בקרא ככ"ל, וז"ל דרש'י ז"ל קאי חליבה
דחמת דקאמר מר בר רב אשי בגון שנטלה וכו'
ופריך הגמ' ומאי חולמיה האי עשה מהאי עשה, סד"ל
הואיל ואמר גדול שלום וכו' ולפ' שפיר פירש'י
בגון קן יולדת ומהלך מאורע דנצייהו הוי חמיכה
דגדול שלום בין איש לאשה ידחה עשה דיוולדת
או דמאורע עשה דשילוח משא"כ גבי שנועת

עירוב ין

דאם הק"ו מוב וכו' חלל הייתי חומר וכו' האלא
מזה דרב כרבי ס"ל וק"ו אינו ק"ו ורבי נמי ס"ל
דאינו ק"ו מוב, ומשום הכי קאמר ואם משנת
היובל ובכלל ושנת היובל, ולפ' מסולק קושיית
רש"י וכוכל לומר דמוכרין וגואלין דווקא קאמר
ולא מבעט אידי דק מוכרין בשנת היובל עצמה
ואפ"ה קושי' רש"י אינו דרבי סתם מתני' כרב,
דהא דב כרבי ס"ל ככ"ל ומשום הכי לא מיייתי
פלוגתא דשמואל אמתני' דהכא, וזה הוא דקאמר
הדקן עלך היינו חתמא המקדש ככ"ל ומסולק
קושי' רש"י ולא צריכא למימר אידי וסליקא לך
מסכ' פירוכין.

בסיס המסכ' דף ל"ג ע"ב במתני' הכהני'
והלויס מוכרין לעולם וכו' רש"י צד"ה מוכרין
לעולם חפי' בשנת היובל עצמה כך שמעתי וקשיא
לי וכו' וכמדומה לי דאידי וכו' פכ"ל ויש לדקדק
אידי שייך למימר אמשנה יצירא חבל הכא חס
כאמר דאין מוכרין בשנת היובל עצמה האריך שייך
לומר אידי שהוא נגד דינא, לתרץ נקדים דלפיל
דף כ"ד פ"ח חיתא חיתמר המקדים שדיא בשנת
היובל וכו' מ"ס דרב דאמר קרא ואם משנת היובל
וכו' חוס' צד"ה מ"ס דרב וא"ת חמאי הוצרך
לפרש וכו' וז"ל דפ"כ הוצרך וכו' ולפיכך הוצרך
לפרש דרב כר' ס"ל, וא"ת כיון דרב וכו' וז"ל

חמור ה

דחולין שפנחמו בעורה בקבולה ע"פ ונראה לתרץ
קושיא זו דלעיל דף ל"ב חתא צמתיתא חמד
קדשי מזה וכו' ואם מתו יקברו ר"ש חומר קדשי
צ"ה אם מתו יפדו, ע"ב ואם מתו יקברו וכו'
א"ר יוחנן וכו' תצית כוותי' דר' יוחנן וכו'
ואמר רחמנא ע"ד ל"ה הפמדה והעלכה פירש'י
צ"ה ואמר רחמנא דכתיב בראי והשמיד והעריך
וכו' וסתם סיפרא רבי יהודה בר פלוגתא דר"ש
ע"פ. הינא מה הובא דמאינו תבא קמא סתם
ובר פלוגתא ר"ש, ת"ק היינו רבי יהודה, וסתם
ק הינא חתא קמא סתם ובר פלוגתא ר' יוחנן
ס"ק

בסיס המסכ' דף ל"ג ע"ב חתא הן הקבצין
וכו' וחולין שפנחמו בעורה. ר"ש חומר חולין
שפנחמו בעורה ישרו וכו' חס' חלוי ישרף רבי
יהודה חומר יקבר פירש'י חס' חלוי ישרף חס'
שחמו וקודם זריקת דמו נרדע לו שלא חסא והשתא
הוי חולין בעורה וכו' והקשה רש"י על דברי רש"י
ח"ל רש"י לא דק דהא רבנן סבירא להו דרישא
דמתני' דחולין שפנחמו בעורה צפי' קבולה ע"פ
גם הרב המחבר מדרשנא חתא כמו רש"י והשתא
הוי חולין בעורה וכתב בעל חוס' י"ס ח"ל לפום
דיקמא קאזו ק' דהא רבנן ס"ל במתני' ד'

01-03

4

כלום תאמ' דק'ל ע"ב בשמיני המעשר
 וכו' נפלה פרוטה וכו' זמדה ר"ע לחבמים זכו'
 רב פפא אמר כיסין חלונין תוס' בדיה דתק
 הלוקח יין וכו' ויש לדקדק למה פריך רב פפא
 חדברי ר"ע ולא פריך בפשיטות לחבמים דסברי
 עד שיוציא כל הכיס ממתני' דהלוקח יין מוכח
 דר' יוסי ור' שמעון סברי אין ברירה, ועוד
 קשה חדברי תוס' בד"ה הלוקח יין מאי שהקשה
 תוס' איש מפרשים מאן כימא לן ע"ש, כמו כן
 קשה לפירוש תוס' מאן כימא לן דר' מאיר היא,
 ועוד מאי שמדייק רש"י בד"ה כיסין חלונין ריש
 לקיש לר' יוחנן לכאורה שפת יתר הוא, לתרץ
 כל זה נקדים לעיל דף י"א חנן המפרשים מעות
 לכזירותו ולא כהנין ולא מועלין מפני שכן ראויים
 וכו' פירש"י כלומר בכל מנה ומנה מצינו למימר
 זה המרים לשלמים ע"ש תוס' בד"ה המפרש
 דכיון דלא פירש חס יראה יציא כל המעות
 לשלמים, ע"ש תוס' י"ט הביא דברי תוס'
 ומוסיף עליו כלומר והשאר יציא מביתו, ומחלק
 בין פירוש רש"י לתוס', דלפירש"י חס כהנה
 בכולן מעל דהא חדא מבייתו ליבא שלמים,
 ולפירוש תוס' חף חס כהנה בכולן לא מעל דחס
 יראה יציא בכולן שלמים והשאר יציא מביתו,
 וכוכל לומר דרש"י ותוס' פליגי בטעמא דמתני'
 רש"י סבר טעמא דמתני' מטעם ברירה לכך
 מפרש בכל מנה ומנה מצינו למימר זה הפרש
 לשלמים ותוס' סוברים טעמא דמתני' לאו משום
 ברירה לכך מפרשים חס יראה וכו' מצינו בסוגי'
 הש"ס סתם מתני' ר' מאיר, וגם זה מצינו
 דאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה, ולפ"ז כוכל
 ליישב קושייתנו דלעיל דרש"י ותוס' בשמעתין

היבול למעשרת חסד וחסד וחסד וחסד וחסד
 כיסין חלונין דק'ל ל"י ל"י חנן חלונין חסד
 חסד חלונין חסד חסד חסד חסד חסד חסד חסד
 דלעיל וסינו המפרש מעות כר' מאיר דיש ברירה
 וכמאן לחבמים דמשתכחין לא קשיא מההוא
 דהלוקח יין, דכולל לומר מאן חבמים ר' מאיר
 ואין להקשות דקושי' תוס' חלונין דר' מאיר כו'
 לא אמר כמי נתפס דילמא בלחמ' כן הוא רק
 הפסכה דרמאי היינו הלוקח יין לא זזה ממקומה
 חבל הלכה כסתמא בחרח היינו המפרש מעות
 ולא פירש ואין מועלין מטעם ברירה, לכך מקשה
 חר' עקיבא דע"פ קבא כס' יוס' ור' שמעון
 ואמאי מודה בספסול דליכא למימר דסבר כר'
 מאיר דהא חבמים בל פלוגתי' היינו ר' מאיר
 ככ"ל ולא קשה כמי קושי' תוס' מאן כימא לן
 וכו' דאלא כמאן ותוס' לשיטתם סברי טעמא
 דמתני' המפרש ליתא מטעם ברירה ולית לן
 סתם מתני' דיש ברירה רק ה"א סתמא דרמאי
 דבאמת מתני' דהלוקח יין דמיייתי הכא וזינו
 משנה רק בריתא דבמתני' לא מצינו דהלוקח
 יין מיטל וזותא מיד ואינו מוציא לא ר"מ ולא
 ר' יוסי ור' שמעון, ולפ"ז כוכל לומר דווקא
 כשפירש דבריו כמו בלוקח יין סבר ר' מאיר יש
 ברירה חבל בסתמא לא, ובאמת קושיא ר"פ
 לשיטת תוס' קאי בין לחבמים בין חר' עקיבא,
 ובין למ"ד יש ברירה בין למ"ד אין ברירה כמו
 שפירש תוס' גופי' בד"ה כיסין ע"ש, לכך מפרש
 תוס' מר' מאיר פריך וכו' היינו חף מר' מאיר,
 ולא קשה מאן כימא לן דר' מאיר הוא דהוי קשיא
 חופכא חלל כמאן, זה הוא הדרן עלך היינו
 מתני' המפרש וסליקא לך מסב' מעילה.

ד י ד

במים סתם דף ע"ב כהא דר' אליהו
 כהנה סתם בכל יום מופת ל' חלונין ע"כ
 ויש לדקדק דמסיים כהא סתם חלונין, ואין
 לומר חלונין חסד כדכר אבא חל' קשה יס'
 דמאני

ומכ"ש שימור זה עלמו עוודלי כריתות ,
ולפ"ו כוכל לומר דהנה מסב' נידה היא אחרונה
מן ל"ו מסב' לכן מסיים בזה המאמר וה"ק כל
השוכה הלכות ר"ל הלכות אחד עשר ואע"פ כן
עבד שימור שמחמיר על עצמו שלא יבא לידי
ספק כרת מב"ש שימור זה עצמו עוודלי כרת,
מבטח ל"ו סייע ל"ו מסב' שהמה כגד ל"ו
כריתות שהיא בן ע"ב זה הוא פירקן עלך
היינו איבא דמחני דלעיל וסליקא לך מסבת
נידה.

ז"ל לה זהו וכו' מאי הלכה ר' יוחנן אמר
כה אחד עשר ריש לקיש חומר הלכות אחד
עשר, היולא מה מאן דאמר הלכה לא בעי
שימור אחד עשר וכו' ומחמיר ומ"ד הלכות לא
בעי שימור כלל, ראינו בספר אחד שלשים
ושם מסכת שבתלמוד כמה כגד שלשים ושם
כריתות צאורה, ומאן דזכי ללמוד ל"ו מסכת
ניגל שלא יבא לידי ל"ו כריתות, והנה כפי
מה שאמרנו לעיל האי מאן דעבד שימור חף
אליבא דמ"ד דהנה הלכות מחמיר לעצמו הוא,

הם יראנו כפולחות מאורצו וכזה כולנו לחיי ע"הב, ואני חתן
חורה על שעבר, ואברך על המתגמר, חלה דברי המחבר ה"ק עורר:

הוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו
 והוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו
 והוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו
 והוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו
 והוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו
 והוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו

הוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו
 והוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו
 והוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו
 והוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו
 והוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו
 והוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו

הוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו
 והוא נשאל על ידי המלך
 והוא עונה לו על שאלתו

53 D49

Tr. De 774

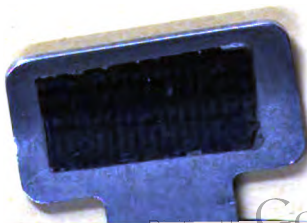
Národní knihovna ČR

53 D49

Národní knihovna

1002292088

53 D49